

NOVI

ODMEV

ŠTEVILKA 17
JUNIJ 2002

GLASILO KULTURNO PROSVETNEGA DRUŠTVA
SLOVENSKI DOM

BESEDA UREDNIKA

V vsaki številki našega časopisa smo v rubriki Zdrav duh v zdravem telesu objavljali prispevke o slovenskih športnikih, ki so s svojimi rezultati in svojo dejavnostjo pomembno prispevali k športnemu življenju na Hrvaškem. O njihovih uspehih smo veliko slišali tudi na predavanju v naši dvorani, z nekaterimi smo se srečali in se z njimi pogovarjali. Na naslovnica našega časopisa smo objavili celo vrsto pomembnih Slovencev na področju kulture in umetnosti. Večkrat smo slišali vprašanje: "Ali nimamo nobenega Slovenca, ki je tako pomemben za hrvaški šport, da bi si zaslužil naslovnico?" In končno je v sedmem letu izhajanja časopisa, pri pripravi 17. številke, padla odločitev. Naslovnico posvečamo športniku, ki je v hrvaškem in jugoslovanskem športu zmeraj poudarjal, da je slovenskega rodu. Pred 2. svetovno vojno je to dokazal tudi s članstvom v našem društvu (tedaj Narodni dom). Kdor se je vsaj malo ukvarjal s športom in še zlasti z roketom, je zagotovo slišal za **Ivana Snoja**. Svojevrsnega rekorderja z več kot polstoletnim življenjem v rokometu in z roketom. Mislim, da smo bili pravični selektorji, ko smo za naslovnico objavili prav njega. In to prav v mesecu, ko ves svet živi v športni mrzlici svetovnega nogometnega prvenstva. Sicer v tej številki pišemo tudi o nogometu, a v ne preveč dobri luči. Za to niso krivi nogometišči, ampak navijači. Njihovo vedenje prav zares ne sodi pod geslo "zdrav duh v zdravem telesu". Prav narobe. No, o nogometu bomo več pisali tudi v naslednji številki, ko bomo že vedeli, kako sta se odrezali naši izbrani nogometni vrsti. Govorim v dvojini. Splača se namreč biti Slovenec na Hrvaškem. Ali pa Hrvat v Sloveniji. Naj se še kdo na svetu pohvali, da ima na nogometnem prvenstvu sveta dve državni moštvi. V tem pa smo svetovni nogometni prvaki.

No ja, pa kakšna medalja bi prav prišla. Za katerokoli našo reprezentanco!

Silvin Jerman

PREDAVANJE:

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE IN PARTNERSTVO S HRVAŠKO

Ob sredah se v našem domu ponavadi zberemo zato, da bi izvedeli kaj novega, kaj zanimivega. Tako je bilo tudi 27. marca, ko je bilo dobrodošlo predavanje "Osamosvojitve Slovenije in partnerstvo s Hrvaško" profesorja doktorja **Janka Prunka**. Profesor Prunk - doma iz Loške pri Zidanem mostu - se je po šolanju v Radečah in Celju vpisal na filozofsko fakulteto, kjer je študiral zgodovino in sociologijo. Po končanem študiju se je zaposlil v Inštitutu za delavska gibanja, danes Inštitutu za novejšo zgodovino. Leta 1976 je doktoriral. Zdaj je redni profesor na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani.

Med predavanjem je prof. Prunk navajal zgodovinske dogodke obeh narodov - slovenskega in hrvaškega - na poti do samoosvojitve. Poudarek je bil na razvoju državnosti in narodne samozavesti. Pri Hrvatih je bila vedno glavna opora v stremjenju k osamosvojitvi to, da segajo začetki državnosti že v 10. stoletje. Slovincem pa je bila glavna opora slovenski jezik. Predavatelj nas je vodil po zgodovinski poti Slovencev in Hrvatov od skupnega življenja v Habsburški monarhiji z idejami in poskusi samoosvojitve, ali skupnega življenja izven Habsburške monarhije. Pri tem je opozoril na pomembnejša obdobja in letnike, ko je prišlo do izražanja takih idej. Od jasne politične orientacije Franceta Prešerna, marčne revolucije leta 1848 s programom "Zedinjene Slovenije", povezave Slovenske ljudske stranke s hrvaškimi pravaši leta 1905, ustanovitve Kraljevina SHS - Srbov, Hrvatov in Slovencev leta 1918, šestojanuarske diktature leta 1929, z vzpostavljanjem unitarističnega in centralističnega režima Kraljevine Jugoslavije, obdobja 2. svetovne vojne do obdobja socialistične Jugoslavije. Razvoj dogajanj v jugoslovanski državi je enostavno silil k osamosvajanju. Začelo se je leta 1990, ko so slovenski komunisti zapustili kongres Zveze komunistov Jugoslavije in izstopili iz vsejugoslovanske stranke. Njihovom izstopu so sledili hrvaški komunisti. To je silam demokracije in nacionalne emancipacije sprostito pot. Slovenija postane suverena demokratična svobodna država. Evropa in svet jo prizna. Tudi Hrvaška - čeprav z mnogo več trpljenja in žrtev - prav tako odločno vstopi v krog suverenih, demokratičnih svobodnih držav. Po predavanju smo se v manjši skupini še dolgo pogovarjali s profesorjem Prunkom.

Majda Medvešček

FOTO - HAIGA

Naša Prešernova dvorana je bila 13. marca spet polna. Veliko ljudi za "majhno" poezijo, povezano z lepimi fotografijami. Spredaj je sedel veliki mojster "majhne" poezije **Vladimir Devide** s svojo majhno ženo. **Zoran Šonc** je za srce in dušo zaigral "Gor čez izero" in eno japonsko. Prva se je lepo prilegla fotografijam na zidu dvorane, druga pa HAIKU poeziji. Smiljana Gerlach je brala svojo pezijo in poezijo svoje hčeri. HAIKU poezija je kratka, kot na primer: "Jutarnja magla, orosila travo, na obali Soče."

Osebnost sem še vedno zaljubljena v poezijo Prešerna, Gregorčiča, Župančiča. Te kratke pesnitve se bolj prilegajo cvetovom japonskih češenj ali jabolk kot pa mogočnemu Triglavu ali Soči, Bohinju - Sloveniji. Foto-haiga označuje fotografijo in misel, ki se ob njej rodi. Te misli so na Japonskem delali pred več stoletji. Na Hrvaškem je s svojo haiku poezijo zelo znan Vladimir Devide. Doživeli smo spet en drugačen, lep večer v našem drugem domu.

Katarina Furjan

KONCERT VOKALNE SKUPINE CANTIGUM

Tretjega aprila smo v Slovenskem domu doživeli prelep glasbeni večer, ki nam ga je priredila pevka skupina Canticum iz Maribora. V njej prepeva 20 pevk in pevcev, večinoma študentov, vodi pa jih priznani slovenski dirigent, dobitnik Gallusove plakete, prof. **Jože Fürst**. Skupina je bila ustanovljena leta 1993, od leta 1996 pa deluje pod okriljem Glasbene matice Maribor. Za njihovo vokalno pripravljenost od leta 1998 skrbi mezzosopraniistka mag.art. **Barbara Jernejčič**.

V svoji kratki zgodovini ima Canticum sa seboj že vrsto lepih uspehov. Uspešno se je predstavil na koncertih in tekmovanjih v Sloveniji, Avstriji, Švici, Franciji, Grčiji in Nemčiji, veliko pa sodeluje tudi z ostalimi slovenskimi zbori in orkestri. Leta 1997 so izdali zgoščenko z naslovom "Vem, da je zopet pomlad". Njihove pretekle sezone je zaznamovalo kar nekaj izvrstnih uspehov - 1.

mesto na enem od najbolj znamenitih zborovskih tekmovanj v evropskem in svetovnem merilu, tekmovanju "Franz Schubert" na Dunaju (november 1999), zlata in srebrna plaketa mesta Maribor na 5. mednarodnem tekmovanju Naša pesem (april 2000), 1. mesto na mednarodnem zborovskem tekmovanju Tonen v Monstru na Nizozemskem (september 2000) in 1. mesto ter grand prix na 3. mednarodnem zborovskem festivalu in tekmovanju Jersey, ki je oktobra 2001 potekalo v St. Helieru na otoku Jersey (Velika Britanija). Doseženi uspehi in velika kakovost uvrščajo Canticum med najboljše mariborske in slovenske zборе. V prvem delu večera smo poslušali Gallusove "Plus laudatori", "Jerusalem gaude, gaudio magno" in "Resonet in laudibus", Mendelssonovo "Die Nachtigal", Šivicevo "Kadar te ni", Ježevo "Pričakovanje", Schoenbergovo "Schein uns, du liebe Sonne", Brittnovo "The evening primrose" iz Five flower songs in Poulencovo "Exultate Deo". Drugi del koncerta pa je bil v domačem tonu: E. Adamič: "Dober večer" in "Če ti ne boš moj", M. Kogoj: "Stoji mi polje", M. Rožanc: "Da sem jaz ptičica", S. Vremšak: "Pojdam u rute", O. Dev: "Ribice po murjici pla-

vajo", J. Jež: "Po Koroškem po Kranjskem" iz III. suite narodnih in "Igraj kolce" ter M. Hubad: "N'mau čez izaro". Seveda pa so imeli na zalogi tudi dodatke.

Še par besed o dirigentu. Dirigent Jože Fürst je diplomiral dirigiranje in klavir na ljubljanski Akademiji za glasbo, kjer je končal tudi klavirsko specializacijo. Študij dirigiranja je nadaljeval v Berlinu in Weimarju. V svojem umetniškem delovanju je vodil kraljevski moški zbor v Belgiji, Komorni zbor Radia Ljubljana, pevsko skupino Akord 84 in ljubljanski študentski Akademski pevski zbor Tone Tomšič. S temi zbori, predvsem z APZ Tone Tomšič, je dosegel velike uspehe po Evropi ter na mednarodnih in domačih zborovskih tekmovanjih. Uspešno pot nadaljuje tudi s skupino Canticum. Na Pedagoški fakulteti v Mariboru dela kot profesor za zborovsko dirigiranje in petje. Za svoje umetniško delo je prejel nagrado Društva slovenskih skladateljev, Zupančičevo nagrado mesta Ljubljana, zlato plaketo Univerze v Mariboru in najvišje slovensko zborovsko odlikovanje - Gallusovo plaketo.

Hvala za lepo glasbeno doživetje!

M. Horn

RAZSTAVA MILANA BERBUČA

Slovenci v Zagrebu imamo res srečo biti prisotni velikim kulturnim dogodkom v našem domu. Tako smo 15. maja s ponosom odprli razstavo **Milana Berbuča**, slovensko-hrvaškega slikarja. Po uvodnih besedah predsednika **Darka Šonca** je **Ivanka Reberski** zelo lepo in strokovno spregovorila o življenjski in umetniški poti Milana Berbuča.

Rodil se je leta 1920 v Ljubljani, umrl v Zagrebu leta 1995. Študiral in diplomiral je na zagrebški Akademiji likovnih umetnosti (1943 - 1947), izpopolnjeval pa se je pri **Gabrijelu Stupici** na ALU v Ljubljani. Ustvarjal je tudi v Parizu, največ, skoraj pol stoletja, pa na Hrvaškem. Ustvaril je kompleksen slikarski opus, za katerega je značilna figuracija. Pogosto je sodeloval na Zagrebških slikarskih krogih, kar mu je zagotovilo legitimni dokaz o regionalni pripadnosti in s tem pripadajoče mu mesto v hrvaški umetnosti. Na žalost je bil širši javnosti premalo poznan in v medijih premalo prikazan. Slikar Berbučeve veličine bi moral biti večkrat na televiziji, v likovnih salonih in časopisju.

Mi smo imeli čast spoznati in videti le del njegovih slik. Tako smo lahko uživali v njegovem Pont Neuf, Tuilleries, Ob Seini, slikah, nastalih v Parizu. Berbučeve rože so sveže ali suhe, hruške, jabolke, orehi, kostanji, ali samo zelena mrtva narava pa čudoviti. Odprtja razstave ne bomo tako kmalu pozabili, saj je bil večer prekrasen. Še posebej ob Chopenovi glasbi, ki jo je na klavirju zaigral prof. **Branko Sepčič**. Veselilo nas je, da je bila na odprtju razstave prisotna tudi soproga Milana Berbuča gospa **Vesna Sokolič**.

Katarina Furjan

Med odmorom je Silvin predstavil 16. številko Novega odmeva. Spomnil nas je na obisk predsednika **Milana Kučana** v Slovenskem domu in Valvasorjevo naslovnico. Njegovo zapuščino si je v Zagrebu ogledal prav prednik Kučan. Vse ostalo pa naj si preberemo kar sami, je končal Silvin.

To sredo sem z veliko radovednostjo prišel v naš Slovenski dom poslušat, kaj sta nam pripravila in kako bosta izvedla ta koncert: dva umetnika in ene električne orgle. Kako bo ta zvok odmeval v naši dvorani, kjer smo bili vajeni poslušati klavir, harmoniko, kitaro, petje?

Gospoda **Mladena Katanića** poznamo kot priznanega opernega in vokalnega solista z bogatim repertoarjem in vzorno tehniko petja. Diplomant zagrebške Glasbene akademije je sedaj profesor petja in načelnik Oddelka za petje v glasbeni šoli "Vatroslav Lisinski" v Zagrebu. Nismo

društvu Slovenski dom v Zagrebu za pester in privlačen program ter na prizadevanju za popestritev kulturnega življenja za svoje člane. Na žalost pa moram pripomniti, da bi naše društvo za kvalitetne koncerte moralo imeti v svoji dvorani tudi kvaliteten klavir.

Prof. Josip Klepac

KONCERT MARINE NOVAK IN KRISTINE BISTROVIĆ- DARVAŠ

Vsredo, 29. maja, smo v Slovenskem domu poslušali komorni koncert. **Marina Novak** na flavti in **Kristina Bistović** na klavirju sta se predstavili s programom Franz Brendla: sonata za flavto in klavir v F-duru, Claude Debussy: Chansons de Bilitis in Erwin Schulhoff: Sonata za flavto in klavir. V pestrem sporedu smo občutili vso lepoto muziciranja, s potrebno notranjo napetostjo, smiselno fraziranje, dinamično izoblikovanost, tehnično, melodično in ritmično prisotnost, potrebno za doživetje celotne vsebine programa. Občinstvo je navdušeno pozdravilo obe umetnici, ki sta nam kot dodatek podarili še Rahmanjinovo Vokalizo. Čestitke in zahvala

pa vedeli, vsaj večina od nas, da je ob koncu sedemdesetih minulega stoletja vodil zbor Slovenskega doma in bil njegov dirigent, saj dokumenti s tega obdobja na žalost niso dostopni.

Dragi umetnik, ing. **Zoran Šonc**, ali je samo umetnik? Poglejmo: diplomiral je solo klavir, diplomiral je na Elektrotehnični fakulteti v Zagrebu, bil je tonski inženir in projektant tonskih studijev na HRT-u, predava na Filozofski fakulteti v Zagrebu predmet "Akustika elektrokomunikacije", izumitelj je nove kodne geometrije, za katero je prejel zlato medaljo na Brussels Eureka 99. Po vsem tem, ker se je verjetno "dolgočasil", je ustanovil še "Collegium melodicum", avtor je programa "Koncerti utjehe" in "Koncerti uz more", kjer aktivno sodeluje kot pianist, aranžer in organist na električnih orglah. Kdaj vse to utegne? Sama izbira programa tega koncertnega večera pa nam je, poleg vsega kar smo našli, razkrila še njegovo prefinjeno, nežno umetniško dušo.

Že prvi zvoki Bethovenove skladbe "Blagoslov moje zvezde" so nas prevzeli. Glasba je zvenela nežno, nežno, kot da bi prihajala z vesolja in prodirala v naše duše. Kaj vse je Zoran izmamil z teh orgl! Kako je vse to zvenelo! Dodajmo temu še temperamenten nastop gospoda Katanića (temperament so občutila celo njegova očala) smo povedali vse. Napev za napevom, melodija za melodijo so nas navduševali. Ko so nekoč vprašali znanega skladatelja R. Schumana, kaj je poklic umetnika, je ta odgovoril: "Pošiljati svetlobo v globočino ljudskega srca, to je poklic umetnika". To nepozabno sredo so naši umetniki obilno pošiljali svetlobo v naša srca in razgalili naše duše. Hvala jim. Prosimo za prizavo.

Ivan Kunej

Marina Novak je rojena v Zagrebu. Osnovno in srednješolsko glasbeno izobrazbo je dobila v Funkcionalni glasbeni šoli. Diplomirala in magistrirala je na Glasbeni akademiji v Zagrebu. Od leta 1988 do leta 1996 je bila prva flautistka Orkestra Opere in baleta Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru ter Mariborske filharmonije. Delo je nadaljevala v Zagrebu kot asistent in kasneje kot docent za flavto na Glasbeni akademiji. Kristina Bistović-Darvaš je prav tako rojena v Zagrebu, kjer je končala glasbeno šolo in se posvetila študiju klavirja na Glasbeni akademiji. Diplomirala je leta 1989 v razredu profesorja **Branka Sepčiča**. Nastopa kot pianistka v raznih komornih ansamblih na Hrvaški in v Sloveniji. Od leta 1994 sodeluje v duetu s flautistko Marino Novak. Obe sta nagrajene s številnimi priznanji in nagradami. *M.H.*

PRECEJ PODARJENIH KNJIG

V vsaki številki Novega odmeva se moram zahvaliti našim članom za podarjene knjige. Gospa **Mirjana Ješe** nam je podarila precej knjig slovenskih pesnikov, zgodovinarjev in romanopiscev (Grafnauer, Jalen, Ovsec), pa tudi številne pisce v angleškem jeziku (Baldvin, Bromfield, Steinbeck). Hvala. Drugi večji donator je gospod **Branko Hečimović**. Podaril nam je okrog 50 knjig, od katerih so številne prevedene v latinščino - naj posebej omenim Ingoliča, saj smo dobili največ njegovih knjig. Prijatelji Slovenskega doma, tudi tisti, ki niso Slovenci, lahko izbirajo med lepo in dobro literaturo. Knjižnica bo delovala še junija, potem pa bo do septembra zaprta. Zdaj je pravi trenutek, da nas obiščete in poletne počitnice preživite v družbi dobre knjige iz naše knjižnice. Knjiga je namreč najboljši prijatelj. Knjižnica je odprta ob torkih od 10 do 12 in četrtek od 16 do 18. Na svidenje jeseni!

Dragica Rubčić

PRIMORSKA POJE 2002

Tudi letos se je zbor Slovenskega doma udeležil srečanja pevskih zborov na reviji "Primorska poje". Letošnje srečanje je bilo v Sežani, v soboto, 23. marca ob osmih zvečer v Kulturnem centru Srečko Kosovel. Pod dirigentsko palico našega zborovodje **Franca Kenea** smo zapeli pesmi: Teče mi vodica - France Marolt, Protuletje - Ubald Vravec, Venite rož'ce moje - Ciril Pregelj, Kadar Zila noj Drava - Zdravko Švikaršič, Dober večer - Michael Rožanc. Prekrasen večer je še posebej polepšala naša solistica **Adica Dobrić-Jelača**. Po burnem aplavzu smo morali zapeti še eno pesmico, da bi zadovoljili želje prisotnega občinstva.

Z nami so ta večer zapeli še MePZ Ahec, Jasen-Podgora, MePZ Žaga, Vokalna skupina Portorož, MePZ Devin-Rdeča zvezda, Trst in Društvo Portoroški zbor. Organizacija je bila odlična, domačini so nas lepo sprejeli. Po končanem koncertu smo odšli v bližnji hotel, da se skupaj še malo poveselimo. Pogovarjali smo se, sklepali nova prijateljstva in se dogovarjali za prihodnje nastope. Da ne bi ostali le pri pogovorih so bile tu tudi polne mize raznih jedi in dobre primorske (vinske) kapljice. Za tiste, ki ne marajo vina, je bilo tudi nekaj sokov. Po prijetnem druženju, smo se na koncu le morali posloviti, saj nas je čakala še dolga pot. Pozdravov, poljubčkov, objemov in mahanja kar ni bilo dovolj, vsi pa smo si zaželeli, da se kmalu spet vidimo.

Miroslava-Maria Bahun

MePZ V RADOVLJICI

12. maja smo na povabilo Pevskega društva A.T.Linhart obiskali Radovljico. "Zapeli smo pod vodstvom našega dirigenta Franca Kenea, pridružil pa se nam je MPZ A.T.Linhart iz Radovljice pod vodstvom prof. **Petra Novaka**. Zapeli smo štirinajst pesmi. V odmoru so nas razveselili lepi glasovi zbora iz Radovljice, ki nam je odpel štiri pesmi. Mi smo zapeli Oče naš (Jože Leskovar), Heilig ist der herr (Franc Schubert), Ave Maria (Bach/Gounod), Rasti, rožmarin (Emil Adamič), Pa se sliš (prir. Karol Pahor), Rož, Podjuna, Zila (Pavle Kernjak), Kiša (Anton Lajovic), Vilita (prir. A.Kumar), Protuletje (prir. U.Vravec), Kadar Zila noj Drava (prir. Z.Švikaršič), Ženka mi v goste gre (prir. Z.Prelovec), Venite, rožce moje (prir. C. Pregelj), Pohojena travca (prir. F. Venturini). Oba zbora sta na koncu skupaj zapela pesem Dajte, dajte (prir. A. Kumar). Z dolgim in res lepim programom smo dokazali, da smo se zares naučili peti in da lahko pripravimo celovečerni koncert. Med odmorom nam je zbor iz Radovljice zapel Otče naš (P.I.Čajkovski), Ecce, quomodo moritur (Gallus), Ana pastirska (Pavel Šivic) in Da sem jaz ptičica (Emil Adamič). Tudi ta večer nas je spremljala naša solistica Adica Dobrić-Jelača v pesmih Ave Maria, Kadar Zila noj Drava in Venite rožce moje. Po končanem koncertu smo se še malo družili, zapeli, poklepetali in se na koncu vrnili v Zagreb. Za nami je bil še en lep večer.

Miroslava-Maria Bahun

KONCERT GLAZBENIH UMJETNIKA MATEJA GRAHEKA I TVRTKA SARIĆA

Prvi flautist Slovenske filharmonije **Matej Grahek** i gitarist **Tvrtko Sarić**, nastupili su 17.travnja u Slovenskom domu u suradnji s "Društvom torkovi večeri Ljubljana". Ugodna i nezaboravna glazbena priredba te kišne večeri sve je prisutne oduševila i razvedrila. Vrsni glazbenici flaute i gitare upriličili su nam virtuozne i tehnički prekrasne izvedbe kompozitora Antonia Vivaldia - Sonata u g-molu za flautu i gitaru; Duo concertante op. 25 od Maura Giuliana, te Željka Brkanovića Suitu Mediteraneu za gitaru. Stavci melodiozno razdragani, tehnički usavršeni, smjenjivali su se sa sjetnim nježnim i osjećajnim sekvencama. Image za

flautu solo Eugenea Bozza svakom je slušaocu mogla ugoditi intimnom osjećaju i mašti. Virtuozne i duhovite izvedbe miniature za flautu i gitaru Milka Lazara i Histoire du Tango Astora Piazzolla, bile su poseban događaj za srce i dušu.

Glazbenik Matej Grahek učio je flautu još u nižij glazbenoj školi kod djeda **Ervina Plevnika**, te nastavio u Srednjoj glazbenoj i baletnoj školi u Ljubljani u razredu **Jožeta Pogačnika**. 1997. godine diplomirao je s odličnim na Akademiji za glazbu kod prof. **Fedje Rupela**. Dobitnik je brojnih nagrada u saveznim natjecanjima bivše Jugoslavije, a 2001 godine bio je fina-

list međunarodnog natjecanja EBU u Bratislavi. Sada je prvi flautist u Slovenskoj filharmoniji, s kojom nastupa kao solist, a također i s Big Bendom RTV Slovenije. Usavršavao se na salzburskom Mozarteumu kod poznate glazbenice, flautistice **Irene Grafenauer**. Završio je također postdiplomski studij na Akademiji za glazbu u Ljubljani kod prof. Fedje Rupela. Snimio je diskografski prvijenac s pijanistom **Tomazem Petračem** Opus di Jazz, za koju je primio nagradu Zlatni petelin 2000. g. za najbolji album godine.

Gitarist Tvrtko Sarić je diplomirao na Glazbenoj akademiji u Zagrebu u razredu prof. **Darka Petrinjaka**, a specijalizaciju je završio kod prof. **Gorana Listeše** u Lovranu na Visokoj školi za glazbu. Majstorske je tečajeve pohađao kod poznatih umjetnika gitare kao što su: **Valter Dešpalj**, **Maria Livia Saomarcos**, **David Russel**, **Edusrdo Issac** i **Manuel BARRUESCO**. Mladi umjetnik nastupa kao solist i komorni glazbenik u domovini i inozemstvu, snima za radio i televiziju. Nastupa u orkestru Zagrebačke filharmonije. Snimio je kompakt disk s pianistom **Damirom Gregurićem** s naslovom Insieme. Kao pedagog djeluje na glazbenim školama u Trbovlju, Celju i na Visokoj učiteljskoj školi u Gospiću. Koncert je ostvaren u suradnji s gospođom **Bredom Pretnar**, uz pomoć Ministarstva kulture Republike Slovenije. Hvala im za lijepi umjetnički ugodjaj.

Jelena Balent

KONCERT MLADIH HARMONIKARJEV

8. maja sta v naši dvorani zaigrala dva mlada harmonikarja: 25-letni **Borut Zagoranski** in 17-letni **Amadej Herzog**. Koncert je v soorganizaciji z ljubljanskim društvom "Torkovi večeri" omogočilo slovensko Ministrstvo za kulturo. Na programu so bili skladatelji Tamulionis, Bach, Hochel, Scarlatti, Piazzolla, Belošcki, Golob in Makkonen.

Poslušalci so tako imeli priložnost slišati virtuoznost izvajanja težkih skladb komorne glasbe, ki se ponavadi ne izvaja na harmoniki. Harmonika je namreč bolj znana kot narodni inštrument za ljudsko glasbo in zato je bila za mnoge komorna glasba na tem inštrumentu pravo odkritje. Borut in Andrej sta pokazala neverjetno tehniko igranja, presenetila pa nas je njuna čustvenost in ljubezen do harmonike. Poslušali smo ju brez daha in glasbeni večer se je prehitro končal. Le neradi smo zapustili svoje sedeže in s ploskanjem mlada umetnika kar nismo pustili z odra.

Oba glasbenika sta učenca doc. **Slavka Magdića**.

Borut študira harmoniko na Filozofski fakulteti v Pulju, Amadej pa v srednji glasbeni šoli v Mariborju. Nagradjenca sta številnih državnih in mednarodnih tekmovanj. Čestitke in veliko uspeha!

Jelka Travarić

PETKOVA SREČANJA

Program prvega marčevskega petka je potekal v duhu smučarskih zmag **Janice Kostelić**. Oziroma družine Kostelić, kar je v slikoviti parodiji predstavil mlajši kolega **Silvin**, starejši kolega pa je zapel svojo Serenado, v kateri obuja spomine na čase, ko je še bil postaven fant. Sledile so šale in pogovor s slavljenji, čestitke in kot ponavadi glasba, ples, zabava.

Aprila je deževni prvi petek popestril Silvin s predstavitev svojih pes-

mi. Moška skupina "Pet fantov" je zapela pesmi Lipa, Vasovalec in Hladna jesen, potem pa so slavljenji, ki so se na naš mikrofon že kar navadili, povedali nekaj šal, obudili spomine na pohajanja po Sloveniji, gospod **Horžinek** pa je Slovenskemu domu podaril celo knjigo, v kateri so objavljeni ti njegovi spomini. Po čestitkah slavljenjem se je zabava nadaljevala ob glasbi iz 8. festivala "Slovenska polka in valček 2002".

Majsko srečanje je bilo, v primerjavi z aprilskim številčnejše, saj se je tudi vreme polepšalo. Silvin je kot urednik Novega odmeva program začel s petminutno gromoglasno tišino,

v znak solidarnosti z novinarji. Nadaljeval je s parodijo na dogajanja okrog predloga novega zakona o delu in pravilnika o njegovem izvajanju. Marijan je prisotne nasmejaj s šalami, ki jih neumorno zbira, potem pa se je pogovarjal s slavljenji. To so bili **Metodi, Noni, Jelena, August, Danica, Cvetka, Franc in Vladimir**. Bilo je zabavno. Vsak je nekaj povedal. Eni so govorili, drugi gučali ali recitirali svoje pesmi. Franc nam je predstavil svoji sosedi, ki ju je nagovoril, da spet začneta prihajati v Slovenski dom. Ena do njiju, Danica Horvat, je bila članica Doma že leta 1954. Tokrat se je spomnila takratnih slovenskih študentov veterine in gozdarstva, ki so leta 1955 ustanovili oktet in sprva prepevali v Akademskem pevskem zboru I.G.Kovačić, potem pa v Zboru slovenskega doma do leta 1960. Na pobudo g. **Tomaža Tozona** so ob 40. obletnici ustanovitve okteta v Ljubljani posneli kaseto slovenskih in hrvaških narodnih pesmi, v spomin na skupaj preživete lepe dni. Uživali smo ob poslušanju njihovega petja. *Sima Hoje*

DELO DUHOVNE SEKCIJE "A.M.SLOMŠEK"

Z lepimi spomini na slovesen obisk škofa **Alojzija Urana** (vodi pastoralno delo med Slovenci po svetu) smo pridno nadaljevali s pevskimi vajami, slavili rojstne dneve in organizirali srečanja po mašah.

Kot ponavadi februarja, v postnem obdobju, svetih maš ni bilo. Imeli pa smo pevske vaje. Od 20. januarja smo imeli kar nekaj nedeljskih maš - četrto postno (40 mučencev), šesto postno (cvetna ali oljčna), drugo velikonočno (bela), četrto in šesto velikonočno in binkošti.

Eden največjih katoliških praznikov, velika noč gospodovog vstajenja, je letos bila 31. marca. Praznik slavi vsaka katoliška družina doma v

svojem okolju. Binkošti smo slavili 19. maja, kot tudi leta 1991, ko so se v Zagrebu začele svete maše v slovenščini. Ta podatek je v tedniku "Družina" našla prof. **Martina Koman** iz Ljubljane. Enajsto obletnico smo popestrili s pesmijo in torto gospe **Jožice Carin**, ki vedno prinese kaj dobrega za oči in usta. Dobrote so prinesle tudi druge gospodinje in vsem se prav lepo zahvajujem. Vseh šest svetih maš nam je podaril priden pater **Roman Motore**, kapucin iz Krškega. Prof. Martina Koman nas je obiskala trikrat in nam prinesla slovenski katoliški tednik "Družina" ter mesečnik za Slovence po svetu "Naša luč".

Trenutno se pripravljamo na nastop v Veliki dolini, kjer bo 2. junija revija cerkvenih pevskih zborov Leskovške dekanije. 8. junija bomo romali na Gorenjsko. O vsem tem pa več v naslednji številki. *Olga Tkalčec*

SPREJEM PRI PREDSEDNIKU MESIČU

Hrvaški predsednik **Stjepan Mesić** je 28. maja sprejel predstavnike Sveta narodnostnih manjšin. Sprejema so se udeležili predstavniki petnajstih manjšin, med njimi tudi predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem **Darko Šonc**.

Predsednika Mesića smo v skladu z natančnim protokolom pričakali v preddverju prelepe dvorane; prišel je ob natanko 12. uri in pozdravil vse navzoče. Uvodoma je predsednica Sveta **Sanja Tabaković** predstavila delo Sveta narodnostnih manjšin in podatke o perečih problemih. Med drugim je opozorila, da je vlada doslej Svetu pomagala prek urada za narodnostne manjšine, od letos pa Svet ni deležen nobene finančne podpore. Osnovna naloga je, da Svet postane stalno telo; imel bi svetovalno vlogo, vendar ne bi bil profesionaliziran. Predsednik je predlagal, da Svet postane njegovo svetovalno telo za to problematiko, kar so vsi udeleženci takoj sprejeli. V nadaljevanju srečanja je predsednik Mesić spregovoril o njegovih pogledih na vlogo manjšin v združenji Evropi. Predsedniške dvore smo - kot ponavadi - zapuščali v dobrem razpoloženju. Za slovo smo izmenjali dobre "vice" in se za spomin še fotografirali.

Darko Šonc

SPREJEM PRI DR. IZTOKU SIMONITU

Položaj državnega sekretarja v Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu je po odhodu **Magdalene Tovornik** prevzel dr. **Iztok Simoniti**. 27. marca, že kmalu po prevzemu dolžnosti, je na pogovor v Ljubljano povabil predstavnike Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, Slovenskega doma v Zagrebu in Bazovice z Reke. Zvezo in Slovenski dom sta zastopala **Darko Šonc** in **Franc Strašek**, društvo Bazovica pa **Milan Grlica** in **Marijana Košuta**. Na pogovorih sta sodelovala tudi **Zorko Pelikan** in **Barbara Sušnik**.

V prijetnem in sproščenem ozračju smo državnega sekretarja seznanili s trenutnim stanjem in težavah (zlasti finančnih) v slovenskih društvih na Hrvaškem, dejavnostmi Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, poskusom integracije Zveze v vladna in nevladna telesa ter nastopi predstavnikov Zveze pred mednarodnimi komisijami za človekove pravice in pravice narodnostnih manjšin. Državni sekretar dr. **Iztok Simoniti** nas je prijetno presenetil z izvrstnim poznavanjem stanja v Zvezi in posameznih slovenskih društvih na Hrvaškem. V ospredju razprave so bili programi in pravočasno načrtovane dejavnosti. Programi naj bi dobili sodobno vsebino, ki krepijo slovensko identiteto, slovensko samozavest in slovensko kulturno dediščino.

Franc Strašek

SKUPŠČINA ZVEZE SLOVENSkih DRUŠTEV NA HRVAŠKEM

Skupščina Zveze slovenskih društev na Hrvaškem je zasedala 26. marca. Člani so obravnavali poročilo nadzornega odbora Zveze, razpravljali o neodgovornem odnosu vodstva Društva Slovencev "Dr. France Prešeren" v Šibeniku ter sprejeli nov Pravilnik o razdelitvi finančnih sredstev iz proračuna Republike Slovenije in Republike Hrvaške in dopolnilo statuta Zveze.

Predsednik Zveze **Darko Šonc** je povedal, da so programi v slovenskih društvih na Hrvaškem v letu 2001 realizirani in da so finančno podporo dobili zlasti tisti programi, ki prispevajo h krepitvi slovenske identitete, slovenske samozavesti in ohranjanju slovenske kulturne dediščine. To je potrdil tudi predsednik nadzornega odbora (NO) **Milan Grlica**, ki je povedal, da je bila uporaba sredstev namenska.

Skupščina je obširno in argumentirano razpravljala o stanju v Društvu Slovencev "Dr. France Prešeren" v Šibeniku. Neodgovornost vodstva tega društva škodi ne le društvu samemu, temveč tudi ugledu Zveze. Skupščina je soglasno sprejela sklep in naložila vodstvu Zveze, da z opozorilnim pismom znova opozori na nepravilnosti in še enkrat poskuša poboljšati stanje v Društvu Slovencev "Dr. France Prešeren" v Šibeniku.

Skupščina se je seznanila tudi s spremenjenim načinom finančne podpore iz Republike Slovenije in Republike Hrvaške. Po novem se financirajo samo programi, ki so bili sprejeti na razpis Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Republike Slovenije in Urada za nacionalne manjšine Republike Hrvaške. V skladu s tem je skupščina soglasno sprejela nov pravilnik o financiranju članic Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, ki določa, da so slovenska društva od 1. januarja 2002 deležna finančne podpore samo za tiste programe, ki so prispeli pravočasno in ki sta jih sprejela Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu Republike Slovenije in Urad za nacionalne manjšine Republike Hrvaške.

Franc Strašek

UGOTOVITEV NADZORNEGA ODBORA ZVEZE O POSLOVANJU V LETU 2001

Nadzorni odbor Zveze je na seji 26. marca pregledal dokumente ter ugotovil zakonitost poslovanja in namensko porabo sredstev v letu 2001. V poročilu je zapisano, da je bila razdelitev sredstev, prejetih iz Republike Slovenije in Republike Hrvaške skladna z določili pravilnika o financiranju članic Zveze slovenskih društev na Hrvaškem.

SESTANEK PODODBORA ZA ČLOVEKOVE PRAVICE V DONJEM LAPCU

Seje pododbora za človekove pravice vselej potekajo v saboru. Pred časom pa je poslanec SNS **Milan Đukić** predlagal, da bi eno od naslednjih sej sklicali v Donjem Lapcu. Pobudo smo sprejeli in se 22. aprila ob 6.30 zjutraj odpravili v Liko.

Potovali smo z dvema službenima kombijema. Sestanka so se udeležili vsi poslanci narodnostnih manjšin, zunanji člani pododbora in predstavniki nekaterih ministrstev - za kulturo, šolstvo, socialo. Pot nas je vodila skozi Plitvice in kmalu po Korenici smo zavili na makadamsko cesto. Cesta je sicer široka, vendar zelo ovinkasta in strma. Nekaj pred deseto uro smo prispeli v Donji Lapac in občinskih prostorih začeli sestanek v navzočnosti novinarjev, kamer in članov občinskega sveta.

Načelnik občine Milan Đukić je povedal, da se je v Donji Lapac vrnilo 2.500 prebivalcev, ki so pobegnili pred akcijo Oluja. Med vsemi prebivalci je le okoli 100 Hrvatov. Večina prebivalstva so starejši ljudje, ki še nimajo niti osebnih dokumentov (domovnice), živijo pa od pokojnine, ki jo prejemajo v skladu z začasnimi sklepi, ker dokumentov o njihovi delovni dobi ni. Pokojnina znaša 500 - 700 kun. Zemljiške knjige ni, gospodarstvo je uničeno, dejavnosti, ki bi prinašala dohodek, ni. Po sestanku smo pojedli okusen hladen obrok (lunch paket). V Donjem Lapcu imajo namreč le majhno trgovino in nobene gostilne. Nato smo obiskali policijsko postajo, ki zaposluje 68 ljudi (vsi so hrvaške narodnosti). Načelnik nam je povedal, da v mestu ni nobenih problemov, da pa vsi čakajo, kdaj bo odprt mejni prehod proti Bosni in Hercegovini, na kate-

ro je bil ta kraj vedno zelo navezan. Obiskali smo edini gospodarski objekt, to je gozdarsko podjetje. Les je še edina surovina, ki jo lahko nekomu prodajo, kar tudi izčrpno izkoriščajo. V zdravstvenem domu sta zaposleni ena zdravnica in ena medicinska sestra, rešilca nimajo. Za nujne primere pokličejo rešilec iz Korenice ali Gospiča, ki pa lahko pride samo po poti, ki smo jo prevozili tudi mi, in ki je šest mesecev neprohodna zaradi snega in leda. Nekaj optimizma vliva osnovna šola, v kateri je 180 otrok. Imajo tri

učitelje, med katerimi pa je samo en kvalificiran za to delo. Na moje vprašanje o pouku verouka je upravnik šole povedal, da ga obiskujejo vsi. Pri tem je - kot se je izkazalo - mislil le na tistih nekaj otrok, ki so hrvaške narodnosti in katoliki. Kaj pa pravoslavni?!

Z obiskom šole smo končali uradni del obiska in si na predlog Milana Đukića ogledali še izvir Une. Kolona avtomobilov se je povečala, ko so se nam pridružili policijski avtomobili. Za policiste je bil to izjemen dogodek. Po kozji poti smo se povzpeli do izvira, ki je res prekrasen in nenavaden, saj je reka izvira iz čiste skale. Poslanec Đukić nam je povedal, da razmišljajo tudi o turizmu, da bi bila lahko turistično zanimiva lov in ribolov, tu pa so še lokalne posebnosti, recimo žganje. Po sprehodu ob Uni se je kolona odpravila še v tisti del Donjega Lapca, kjer je lovsko društvo. Še enkrat smo videli vse strahote vojne. Skoraj vse hiše so porušene. Človek se vpraša, kje sploh stanujejo tisti, ki so se vrnili. Na skoraj vsaki hiši je narisana velik U, na nekaterih tudi kljukasti križ. Neverjetno je, da so v Evropi, še zlasti v Hrvaški, ki si želi postati turistična destinacija, še taki kraji, ki spominjajo na obdobja, ki so že davno za nami.

Po tako težkih in nelepah vtisih tudi izvrstno pripravljena jagnjetina in lovski golaž, ki so nam ju ponudili domačini, niso mogli popraviti pesimističnega vzdušja. Po isti cesti smo se vrnili v Zagreb. Srečali smo nekaj kamionov, natovorjenih s hlodi, ki jih vozijo kdo ve kam. Po Plitvicah in pred Karlovcem nas je doletela močna nevihta, ki pa ni mogla sprati pesimizma, ki smo ga čutili po obisku v Liki. *Darko Šonc*

OKROGLA MIZA O ZAŠČITI NARODNOSTNIH MANJŠIN

Urad za narodnostne manjšine Vlade Republike Hrvaške je 21. marca pripravil zelo uspešno okroglo mizo o uresničevanju splošne konvencije o zaščiti narodnostnih manjšin. Okrogla miza je potekala v hotelu Esplanade v Zagrebu.

Srečanje je odprl predsedujoči dr. **Nenad Prelog**, pomočnik hrvaškega ministra za zunanje zadeve. Uvodoma je spregovorila tudi podpredsednica vlade **Željka Antunović**, ki je opozorila na vladna prizadevanja za reševanje problemov, povezanih s spoštovanjem človekovih pravic in pravic narodnostnih manjšin. Vsi sodelujoči so prejeli dokument, ki ga je pripravil svetovni odbor za splošno konvencijo o zaščiti narodnostnih manjšin. Odbor je na 30 straneh opisal položaj narodnostnih manjšin na Hrvaškem in navedel konkretne očitke na račun določenih pojavov in zakonskih rešitev, ki niso v skladu s konvencijo. Dokument, preveden v hrvaščino, je bil opremljen z oznako zaupno. Kar pa je povsem nerazumljivo, glede na to, da so ga prejeli ne le udeleženci, ampak tudi vsi novinarji. V tem dokumentu je posebno obravnavana neusklajenost preambule hrvaške ustave (ki ne navaja Slovencev, Bošnjakov in Romov) z ustavnim zakonom o zaščiti manjšin (ki te manjšine navaja). Zapisano je mnenje, da bi morala Hrvaška s spremenjeno

zakonodajo tem manjšinam zagotoviti predstavnike v parlamentu, še zlasti zato, ker so te manjšine najbolj številčne. V razpravi so predstavniki manjšin navedli veliko primerov kršitve konvencije ter konkretne primere ksenofobičnosti in nestrpnosti do nekaterih manjšin.

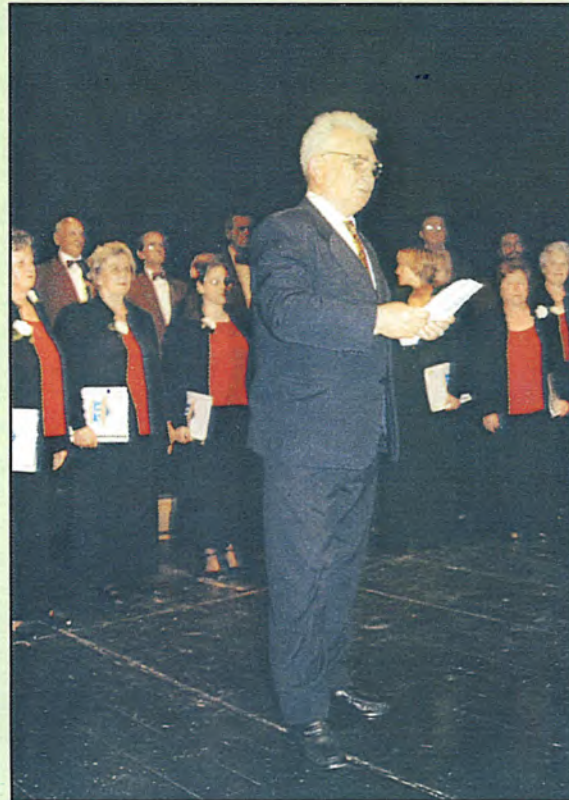
V imenu slovenske manjšine je nastopal predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem **Darko Šonc**, ki je vnovič opozoril na izbris Slovencev iz preambule ustave ter na neusklajenost ustave z ustavnim in volilnim zakonom. Poudarile da Slovenci ne bodo odnehali s prizadevanji, da se jih vrne v preambulo ustave, čeravno sta dva poskusa v hrvaškem saboru že neslavno propadla. Čas je, da hrvaška politika odgovori na vprašanje, zakaj so bili Slovenci leta 1997 brez razloga izbrisani iz ustave. Po premoru za kosilo smo doživeli nenavadno nadaljevanje okrogle mize.

Predstavnica pravosodnega ministrstva je podrobno razložila načrt "novega" ustavnega zakona o zaščiti človekovih in manjšinskih pravic, ki pa je bil že dober teden prej umaknjen iz procedure in je postal brezpredmeten dokument. To je še en primer odnosa, ki ga posamezna ministrstva kažejo do manjšinske problematike. Sklepne misli je povzel podpredsednik komisije Sveta Evrope za človekove pravice in zaščito manjšin **Alan Phillips**, ki je poudaril, da se mora Hrvaška hitreje in odločneje odzivati na očitke iz dokumenta svetovnega odbora. Posebej se mora potruditi pri spreminjanju zakonodaje in pripravi novega ustavnega zakona o zaščiti človekovih pravic in manjšin.

Darko Šonc

DESET LET SLOVENSKEGA DRUŠTVA TRIGLAV V SPLITU

Slovensko društvo Triglav Split je bilo ustanovljeno maja leta 1992. V desetih letih se je število članov povzpelo že na 1.106. V društvu redno delujejo knjižnica in čitalnica, mešani pevski zbor, folklor, dramska skupina, dopolnilni pouk slovenskega jezika in tečaj klekljanja idrijske čipke, sestajajo pa se tudi ljubitelji slikanja in maketarji. Že deseto leto vsak mesec izide glasilo Planika, ki je bilo več let edini časopis na Hrvaškem, ki je izhajal v slovenščini. Vsako leto društvo organizira okoli 24 prireditev in razstav; v njihovi pravi sodeluje prek 250 aktivnih članov. Zelo pomembna je vloga društva pri povezovanju kulturnega življenja Splita s številnimi slovenskimi mesti. V Splitu se je v minulem desetletju javnosti predstavilo vsaj 30 pevskih zborov, gostovalo je veliko dramskih umetnikov, priznanih glasbenikov in predavateljev, razstavljalo je nekaj likovnih ustvarjalcev. Društvo je gostilo številne pesnike in umetnike iz Splita. Člani smo z zadovoljstvom spremljali skupne slovensko-dalmatinske alpinistične ekspedicije, občudovali dosežke izvrstnih hrvaških fotografov, se veselili športnih uspehov ene in druge domovine. Na ta način smo vselej pokazali odpr-

tost za zблиževanje dveh kultur, dveh utripov. S svojim kulturnim delovanjem je bilo društvo močno prisotno na kulturni sceni mesta pod Marjanom in je bilo pogosto, posebej ob kulturnem prazniku, medijsko zelo zanimivo.

S svojimi programi je društvo nastopalo po celi Sloveniji, na Hrvaškem pa v Šibeniku, na Reki, v Zagrebu, Dubrovniku, Korčuli, Karlovcu, Metkoviću in še kje. Na svojo pobudo so Slovenci v Šibeniku leta 1996 ustanovili podružnico splitskega društva Triglav, ki pa je leta 1998 preraslo v samostojno Kulturno društvo "Dr. France Prešeren". Slovenci, združeni v SD Triglav želijo oblikovati

trden in topel slovenski dom, odprt za vse prijatelje, v katerem se bodo srečevale, povezovala in vzgajale mlajše generacije. Še naprej želijo biti most v sodelovanju dveh domovin, želijo pa prispevati tudi k multikulturalnosti prostora, v katerem živijo, predvsem na kulturnem pa tudi na gospodarskem in vseh drugih področjih.

Boštjan Kordiš

SLOVESNOSTI OB DESETLETNICI

10. maja smo pripravili svečano akademijo v dvorani Gradskoga kazališta mladih. Proslave se je poleg članov društva udeležilo veliko gostov iz Slovenije (iz urada za Slovence v zamejstvu in po svetu je prišla **Barbara Sušnik**), predstavnikov slovenskih društev na Hrvaškem, kulturnega in javnega življenja Splita ter članov konzularnega zbora. Prišli so tudi novinarji Radia Slovenije, Rodne grude, Naše Slovenije, Slobodne Dalmacije, HTV. Dvorana je bila nabit polna, kar nekaj ljudi je ostalo pred vrati.

Program je potekal sproščeno in hitro. Šarmantno in sproščeno ga je vodila **Jelka Knezović**. Ob koncu je bilo podeljeno 18 plaket za prispevek h krepitvi slovenske skupnosti in razvoju Slovenskega društva Triglav Split, izmenjena so bila darila.

11. maja smo odprli nove društvene prostore (Gorička 6/II) ter skupno razstavo ljubiteljskih slikarjev in razstavo idrijskih čipk, ki so jih izdelale članice tečaja klekljanja. Vtisi in priznanja, ki smo jih prejeli od gostov in naših članov so izredni. Zelo smo zadovoljni z dosežkom in napredkom društva v prvih desetih letih. Zadovoljni smo tudi, ker smo vse to lepo prikazali na prireditvah, v katalogu in svečani Planiki, ki je tokrat izšla v barvnih platnicah in priložo fotografij. Katalog in Planiko je uredil Gustav Zupan.

(b.k.)

KPD BAZOVICA REKA

Člani Slovenskega doma KPD Bazovica z Reke so se tudi letos udeležili priljubljenega pevskega srečanja, revije "Primorska poje". MePZ pod vodstvom **Franja Bravdice** je tokrat, na svojem že 28. nastopu, zapel v dvorani na Vidmu v Ilirski Bistrici. Kot je poudaril eden od pevcev **Vinko Žibert**, je bila organizacija spet odlična, pevce pa je predvsem razveselila kasetna s posnetkom njihovega nastopa, ki so jo prejeli takoj po koncertu in si z njenim poslušanjem prijetno krajšali pot domov. Zbor Bazovice je z nastopom na "Večeru etničnih manjšin" sodeloval tudi na prireditvi "Dnevi Trsata", organizirani ob 125 obletnici Hrvaške čital-

vec, prvak reške opere, **Anton Možina**. "Piknik" si je v Delnicah ogledal tudi predstavnik bližnje občine Ravna gora in člane Bazovice povabil na gostovanje. V tamkajšnjem Domu kulture so v začetku maja tako uprizorili že 104. predstavo "Piknika", na druženju po nastopu pa so predstavniki občine izrazili željo, da bi to, kot so dejali, prvo gostovanje, preraslo v stalne stike. Pri tem jih je vodja dramske skupine, legendarni in natančni Alojz Usenik, spomnil, da je društvo Bazovica pri njih že nastopilo pred četrto stoletja, s tedaj popularno "Vdovo Rošlinko" **Cvetka Golarja**, prav tako v njegovi režiji in v glavni - in nagrajeni - vlogi s temperamentno **Dragico Rizman**, ki je bila tudi tokrat z nami. Seveda je svojo trditve Usenik podkrepil in presenečenim gostiteljem pokazal

bru, tudi bivšemu predsedniku društva, ki jih je z vodstvom "Bazovice" gostoljubno sprejel s skromno zakusko, pokazal prostore in seznanil z dejavnostjo reških Slovencev.

Razvejano dejavnost Bazovice je obogatila nova, planinska skupina. Ustanovili so jo na pobudo mlade tajnice društva, **Marjane Košuta**, ki je kot voditeljica Kluba študentov opazila velik interes med mladimi za planinarjenje. Na ustanovnem sestanku se jim je pridružil tudi precej starejših članov, med katerimi so nekateri že prekaljeni planinci. Skupino vodi **Janko Rizman**, prvi izlet pa so organizirali na Sviščake pri Ilirski Bistrici, od koder so se peš odpravili na Snežnik. Naslednji izlet, v Narodni park Paklenica, pripravljajo junija. Klub študentov Bazovica je v okviru predstavitve zamejskih študentov letos že tretjič sodeloval na tradicionalni študentski tržnici na odprtem igrišču Rožne doline v Ljubljani. Tam so bili tudi predstavniki splitskega Triglava ter društva iz Gorice in Trsata ter Graza. Pester program, namenjen športu, kulturi in zabavi, so zaključili z izletom na Notranjsko in si tam ogledali Cerknjsko jezero in Škocjanske jame. Klub študentov pa je, v sodelovanju s Študentsko organizacijo ljubljanske Univerze, v društvu začel organizirati tudi

nice na Trsatu, Sv. Jurija, stoletnega zaščitnika Trsata, in 10 obletnice Kluba prijateljev tega starodavnega dela Reke, omenjenega že v predrimskem času in znanega romarjem iz bližnje in daljnje okolice.

S komedijo **Mira Gavrana** "Pozabi Hollywood", v režiji mladega **Marinka Krmpotića**, je v začetku aprila v društvu gostovala gledališka skupina "Goranski snjegovi" iz Delnic. Dramska skupina Bazovice je obisk vrnila ob koncu meseca, s komedijo **Andreja Jelačina** "Piknik s tvojo ženo", v režiji **Alojza Usenika**. S predstavo smo tako navdušili obiskovalce v Domu kulture, da so na obisk povabili celotno društvo. Obiskali smo jih sredi maja in predstavili vse svoje skupine. S krajšim koncertom se je predstavil mešani pevski zbor, s spletom slovenskih plesov pa folklorna-plesna sekcija mladih. Dramska skupina je tokrat uprizorila odlomka iz Krleževe "Lede" in komedije Z. Bajsića, "Glej, kako lepo se začne dan". Kot poseben gost je na prireditvi zapel tudi operni pe-

izrezek iz tedanjega tiska, ki je ugodno ocenil predstavo, namenjeno delavcem tedaj dobro stoječe tovarne pohištva "Radin".

Slovenski dom KPD Bazovica je marca obiskala skupina okrog 50 upokojencev iz Ljubljane, članov Kluba upokojencev podjetja IBN oz. nekdanjega "Jugotekstila". Kot sta dejala predsednik Kluba in tajnica, **Sašo Poljšak** in **Marija Gašpar**, vsako leto pripravijo sedem ednodnevni izletov po Sloveniji in v zamejstvu, kjer vsakič obišejo tudi naše rojake. Tokrat so si izbrali Reko, z društvom "Bazovica" pa so se spoznali zahvaljujoč svojemu nekdanjemu uslužbencu **Marjanu Ke-**

predavanja. Na prvem, obogatem z zanimivimi diapozitivi, so predstavili Mehiko, naslednjič pa bo na vrsti Jordanija.

Marjana Mirković

BOŠTJAN KOVAČIČ, NEKDANJI VELEPOSŁANIK RS V ZAGREBU:

PONOSEN NA GOSPODARSKO DIPLOMACIJO

Konec maja se je slovenskemu veleposlaniku v Zagrebu **Boštjanu Kovačiču** iztekel štiri letni mandat na Hrvaškem. Nekaj zadnjih prostih dni preživlja v Zagrebu. Pred dokončnim slovesom je v lokalu na začetku njegove nekdanje ulice Pantovčak za Novi odmev spregovoril o svojem obdobju na Hrvaškem.

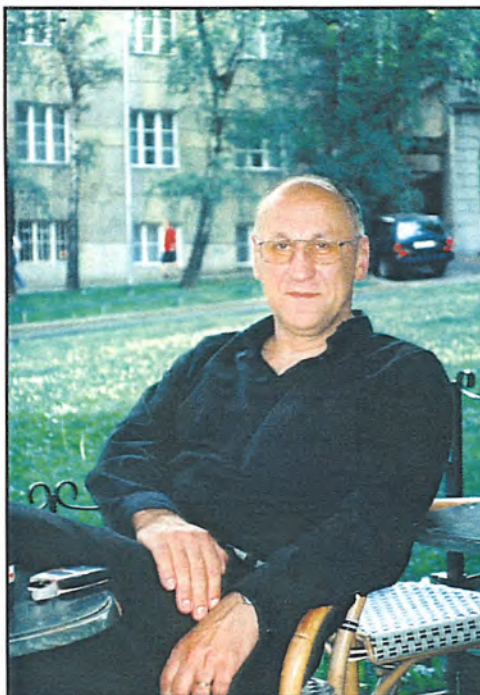
Ko se ozrete nazaj, kaj si štejete za največji uspeh? Na kaj ste najbolj ponosni?

- Najbolj sem ponosen na uspeh gospodarske diplomacije. Hrvaško-slovenska menjava je šla po osamosvojitvi radikalno navzdol. Še leta 1991 je menjava znašala okrog 5,6 milijarde dolarjev, do leta 2000 pa je zdrsnila na približno 1,1 milijarde dolarjev. Pri ustavljanju tega trenda sem se tudi osebno angažiral, zato si na nek način za svoj osebni uspeh štejem to, da se je menjava lani vendarle začela rahlo vzpenjati. Gospodarska diplomacija terja veliko osebnega prizadevanja, tudi pri povsem konkretnih projektih. Prepričan sem, da je gospodarska diplomacija izjemno pomembna tudi za uspeh klasične diplomacije. Tu si lahko v osebni uspeh štejem, da smo v mojem mandatu - še v času HDZ-ja - podpisali in ratificirali premoženjsko-pravni sporazum, kar je bilo povezano tudi s članstvom Hrvaške v Svetovni trgovinski organizaciji. Tu so tudi priprave na različna tajna srečanja, povezana z reševanjem ostalih odprtih vprašanj. Tudi tu sem igral pomembno vlogo, kar pa je glede na začasni zastoj težje ocenjevati.

Številna vprašanja med državama so ostala nerešena. Podpisani sporazum o jedrski elektrarni Krško še ni ratificiran, parafirani sporazum o meji še čaka na podpis. Ob zamenjavi oblasti na Hrvaškem je kazalo, da bosta državi hitreje rešili odprta vprašanja, v zadnjem obdobju pa so se napetosti spet povečale...

- Iskreno zagovarjam naslednjo teorijo: za kredibilnost ene in druge države je izjemno pomembno, da večje probleme rešimo sami. Tako bi se ločili od drugih novih držav v jugovzhodni Evropi, ki v zadnjih desetih letih ničesar niso uspele rešiti same. Odlična popotnica v Evropo bi bila, če bi dokazali, da smo verodostojni in transparentni. Zakaj nam to še ni uspelo? Na to vprašanje bo mogoče odgovoriti le z večje časovne in prostorske distance. Vseeno pa nisem črnogled. Parafirani sporazum o meji, na primer, je rezultat desetletja pogajanj. Tudi HDZ je pri tem odigral pomembno vlogo, saj so potek meje vse do zadnjih nekaj kilometrov na kopnem in na morju, uskladile prejšnje eki-

pe vlad. Premiera Drnovšek in Račan sta naredila ključen korak, ko sta rešila še zadnjo fazo. Ta parafirani sporazum niso neka shematska izhodišča. To je kompromis. Za Slovenijo večji na kopnem, za Hrvaško na morju. Ko gre za mejo na morju je Hrvaška precej bolj občutljiva iz objektivnih razlogov, saj se je leta in leta v krvavi vojni borila za svojo integriteto in ozemeljsko celovitost. Toda, če bomo sledili evroatlantski orientaciji, kjer bosta obe državi v eni in isti družini, bo ta diskusija praktično nepomembna in smešna. V bodoči Evropi majhne in velike države sklepajo strateška partnerstva, od Beneluksa, Višegradcev, baltičkih držav. V tem kontekstu ne vidim razloga, zakaj bi bila Hrvaška edini strateški partner Sloveniji.

Kaj pa Krško. Sporazum je podpisan, čaka na ratifikacijo v obeh parlamentih.

- Zelo pomembno je, da uredimo obveznosti za nazaj in da se sporazumemo o varnosti, ki ne more biti dolžnost samo ene države. Elektrarna je pravzaprav bliže Zagrebu kot Ljubljani, ne smemo pozabiti niti na avstrijske pritiske. Še nekaj je pomembno poudarjati: odnos do lastnine, ki je eden od ključnih atributov zahodne civilizacije, morata spoštovati tako Slovenija kot Hrvaška. Zato se glede vprašanja skupnega vlaganja ne smemo igrati. Verjamem, da bo Slovenija v smislu transparentnosti in verodostojnosti, v roku, ki je bil dogovorjen na Reki, sporazum ratificirala. Srčno si želim, da tudi Hrvaška.

S slovensko manjšino na Hrvaškem ste se dodobra spoznali. Pogosto slišimo pritožbe, da je v Sloveniji pre malo posluha za Slovence na Hrvaškem....

- Presojajo o tem, koliko je posluha v Sloveniji, prepuščam drugim. Rad pa bi poudaril, da 23.000 Slovencev na Hrvaškem tvori izjemen most povezovanja med Slovenijo in Hrvaško. Dobro so organizirani, dobro delajo in niso obupali, ko so izpadli iz hrvaške ustave. Sedaj se poskušajo vrniti po drugi poti. Akt izbrisa iz ustave ni bil uperjen samo proti Slovincem, ampak je bil sprejet v paketu. Zdi se mi pomembno, da se Slovenci skozi volilni zakon vrnejo v areno parlamentarnega odločanja, saj je to morda celo bolj pomembno, kot pa biti neka alineja preambule hrvaške ustave. Slovenci se dobro organizirajo v društva in teh društev je vedno več. Zlasti v kulturi, umetnosti in znanosti imajo slovenska društva tisti kapital, ki mu klasična diplomacija lahko samo zavida in ga spodbuja.

Štiri leta je kar dolga doba. Zagotovo vam je življenje v Zagrebu postreglo tudi s kakšno simpatično anekdoto.

- Teh anekdot je kar nekaj. Ob srečanju premierjev Srednjeevropske pobude, to je bilo še za časa Tuđmana, sem bil na večerji v Pavilijonu priča, ko se je takratni italijanski premier D'Alema pritoževal, da ima največjo opozicijo v svoji koaliciji Oljki. Mislim je na Prodi. Takrat se je v Zagrebu rodila ideja, da se Prodi promovira kot možnega kandidata za sedanjega predsednika evropske vlade. To je bila tudi ideja premierja Drnovška.

Druga zgodba je še iz časa, ko sem se pripravljaval na odhod v Zagreb. Takrat sem v nekih zapiskih naletel na ime barona Vranitzanyja, gospoda plemiškega porekla, enega redkih Hrvatov, ki je bil s pokojnim predsednikom Tuđmanom na "ti" in mu je lahko rekel, karkoli je hotel. Takrat je bil osebni Tuđmanov svetovalec za mednarodna vprašanja in veleposlanik v Bruslju. V nekem pogovoru je dejal: "Pa saj so vsa vprašanja s Slovenijo rešljiva, samo pravi ljudje morajo sestiti za mizo." Ko sem prišel v Zagreb, sem ga poklical v Bruselj in ga vprašal, če bi se lahko spoznala. Povedal mi je, da je enkrat na mesec v Zagrebu. Povabil sem ga na večerjo v Mokrice in že uvodoma mi je dejal: "Mladi diplomat. Če se bo zvedelo, da sva danes tukaj, bova še naprej kolega diplomata, mojih informacij pa več ne boste mogli dobiti." In ta enkratni človek je pozneje nekatera moja stališča oziroma stališča Slovenije prenašal tudi Tuđmanu. Žal se iz tega ni rodilo kaj

večjega, saj so si bili takratni politični sistemi med državama zelo različni. Na Hrvaškem je bil predsednik vse, pri nas pa premier. Povrhu je Tuđman tedaj že bolehal. Ko je bilo v Zagrebu srečanje Srednjeevropske pobude, je bilo načrtovano le kolektivno srečanje predsednikov vlad s Tuđmanom. Nam pa se je zdelo, da bi bilo primerno, če bi se premier Drnovšek sam sestel z njim. Na Pantovčaku so povedali, da se bosta Drnovšek in Tuđman na skupnem srečanju lahko le malce umaknila in kakšno rekla. Jaz na to nisem pristal. Poklical sem barona v Bruselj, ki je organiziral njun sestanek. Naslednji dan me je iz Tuđmanovega kabineta poklical nek predsednikov zaupnik in mi dejal: "Ambasador, zakaj ste pa vi to morali organizirati prek Bruslja?" Odgovoril sem mu, da prek Zagreba pač ni šlo, kar so mi kasneje tudi zamerili. Sestanek je uspel, v diplomatskem zboru pa je vladala zavist. Moj ugled med diplomati v Zagrebu je s tem strahovito narasel.

Pa še ena zanimivost. Ko je ob Tuđmanovi smrti v Zagreb prišel predsednik Kučan, da bi se prvi poklonil, je sprva dejal, da se mu zelo mudi nazaj v Ljubljano, ker je imel srečanje z grofom Habsburgom. Kasneje si je premislil in rekel, da bi ga lahko peljal vsaj na kakšno malico. Poklical sem restavracijo As, ki je bila najbližja. In lastnik pravi: "Ni problema, za vašega predsednika bom hotel izpraznil v nekaj minutah." Pa sem rekel, da v tem primeru ne pridemo. "Potem bom pa izpraznil samo tisto dvorano, v kateri v boste vi." Tudi potem ne pridemo, sem mu odgovoril in poudaril, naj bo vse kot ponavadi. Obed je potekal spontano, v nekem trenutku pa lastnik pravi: "Gospod ambasador, ali lahko vprašate predsednika, če smem poklicati fotografa, da bi se slikal z mano." "Ne bom nič vprašal, ti kar pokliči fotografa, saj to ni noben problem," sem mu odgovoril. Slikali so se in ko smo odhajali, je predsednik Kučan vsakemu posebej dal roko, tudi receptorju. In ko je bil že pred vrati, pravi: "Ampak pozabil sem se posloviti od kuharja!" In je šel nazaj. Na ta način smo precej uspešno podirali neke tabuje in mite v tej državi.

Med Zagrebom in Ljubljano je precejšnja razlika. Kaj iz zagrebškega življenja boste najbolj pogrešali?

- Moram zelo iskreno priznati, da bo v mojem življenju nastala velika praznina. Slovenci pač konec tedna bežijo iz mest. Tu pa je ravno nasprotno. Kultno mesto v Zagrebu v soboto med dvanajsto in drugo je vsem znani Čarli. Tistega, ki na Hrvaškem nekaj pomeni in ki ga nisem uspel dobiti po normalni poti, sem zagotovo dobil pred Čarlijem. In ta "štimunga" v centru, na Cvetnem trgu, Trgu Bana Jelačića, Tkalčičevi, to je nekaj nepozabnega. Ta softwear nekega milijonskega mesta in mene osebno je nekaj, kar bo ostalo trajno v mojem spominu. Zaradi tega se bom prav gotovo pogosto vračal v Zagreb.

Kakšni so vaši načrti za prihodnost?

- To je zelo provokativno vprašanje. Ključnih adutov ne smem izdati, ker se mi lahko načrti podrejo. Zagotov ne bom stavil le na en faktor. Ena možnost je, da nekaj časa ostanem na ministrstvu in grem naprej v diplomacijo. Ker pa se v Sloveniji pričakuje zelo razgibana politična jesen, ni izključeno, da se bom bolj radikalno izpostavil. Vendar ne kot prosti strelec, saj moraš v vsakem političnem izpostavljanju imeti za sabo strukturo neke močne stranke.

Če bi svojemu nasledniku lahko dali en sam nasvet, kakšen bi bil?

- Poskušaj se približati mentaliteti države, v kateri si. Ne zanemari bližnje zgodovine te države, ki je polna resnih travm. Ne poskušaj uveljavljati paternalizma, kot na primer, da je slovenska država bližje evropski integraciji. Kajti pred sabo imamo isti cilj. Našega znanja v približevanju EU ne bi zaračunaval, ampak bi ga poskušal Hrvaški iskreno predati. Tudi s predajo naših napak, saj Hrvaški ne bi privoščil, da jih ponovi. Živimo na istem civilizacijskem, kulturnem in zgodovinskem prostoru. Zame je zelo simptomatično, da so mi ljudje, ki sem jih spoznaval, vselej dokazovali, da so na nek način sorodstveno povezani s Slovenijo. Tudi te vezi so dragocene.

Tanja Bernard

IGOR MEH, PETROL HRVAŠKA:

ŠE LETOS 15 BENCINSKIH SERVISOV NA HRVAŠKEM

Igor Meh je v Zagrebu - s kratko prekinitvijo - že od leta 1993. Ves čas je vpet v slovensko-hrvaške gospodarske tokove in na podlagi dolgoletnih izkušenj odlično pozna okoliščine, v katerih se mora znajti slovenski gospodarstvenik na Hrvaškem. Leta 2000 je postal predsednik uprave Petrola na Hrvaškem.

Kdaj je Petrol vstopil na hrvaški trg?

- Petrol je začel na Hrvaškem delati v začetku leta 1998, in sicer tako, da je kupil reško podjetje Ukrina. Prek tega podjetja je potem začel nastopati na hrvaškem trgu pod imenom Petrol Trgovina. Od leta 1999 delujejo tudi prve Petrolove bencinske postaje. Tri smo kupili, in sicer v Osijeku, Đakovu in Vrpolju, novo pa smo zgradili na Slavonski avenijski v Zagrebu.

Nedavno ste v središču Osijeka odprli že sedmi v nizu bencinskih servisov na Hrvaškem.

- To je že drugi servis v Osijeku. Poleg vseh naštetih sta v naši mreži še bencinska servisa v Slavonskem Brodu in Ozlju.

Kaj vse Petrol danes prodaja na Hrvaškem?

- Petrol, podobno kot v Sloveniji, tudi tu trguje z naftnimi derivati. Poleg tega postavljamo svojo mrežo bencinskih črpalk. Znotraj tega pa nudimo tudi dodatni asortiman, ki je sestavljen predvsem iz pijač, časopisov, cigaret, raznih prehranskih artiklov, opreme za avtomobile in tako naprej.

Petrol se na Hrvaškem srečuje s precejšnjimi težavami.

- Kar se tiče poslovanja z naftnimi derivati je hrvaški trg še vedno precej zaprt. Tu so določene omejitve. Ne samo glede kakovosti, ampak predvsem glede možnosti uvoza, za kar moramo izpolniti posebne pogoje. Tako moramo imeti 1000 kubičnih metrov skladišč za vsak derivat, ki ga želimo uvažati, kar je seveda povezano s stroški in na ta način tudi z rentabilnostjo poslovanja. Derivate v glavnem kupujemo od hrvaške naftne družbe Ina, nekaj pa sedaj tudi uvažamo iz tujine.

Kako pa na primer nelikvidnost v hrvaškem gospodarstvu vpliva na poslovanje Petrola?

- Nelikvidnost hrvaškega gospodarstva je imela precej velik vpliv na naše poslovanje predvsem pred mojim prihodom in takrat smo zaradi tega imeli kar nekaj težav. Še danes vlečemo določene posledice iz tistega časa. Sedaj pa smo s strožjo politiko do svojih partnerjev in tudi

STANE LEBEN ŽIVLJENJE POSVEČENO PLESU

Med številne umetnike, ki so svoj talent podarili hrvaški kulturni sceni, vsekakor spada tudi solist baleta Hrvaškega narodnega gledališča **Stane Leben**. Spoznala sva se pred pol leta v prijaznem lokalu Utrinske tržnice, kjer Stane vsak dan med 10 in 12 popije kavico s svojimi kolegi umetniki in prijatelji. V tem prijaznem okolju je tudi stekla beseda za naš Odmev.

Ste rojeni Slovenec? Kako se je začela vaša profesionalna pot vrhunskega solista baleta?

- Rodil sem se v Ljubljani leta 1938. Moja mama je bila iz Novega mesta. Tam je rojen tudi znameniti baletni umetnik **Pino Mlakar**. Kot trinajstletnega fanta me je odpeljala na baletno predstavo Vrag na vasi Lhotke Kalinskega v SNG v Ljubljani. Tako sva se spoznala z Mlakarjem in na njegov nagovor sem začel obiskovati baletno šolo. Po končani srednji baletni šoli, ki jo je vodil prav Pino Mlakar in ki je trajala šest let, sem se zaposlil v SNG v Ljubljani. Že kot dijak sem začel prostovoljno plesati z baletnim ansamblom. Leta 1958 sem že dobival solistične vloge. V Otellu sem plesal Cassia, v Žaru ptica drugo glavno vlogo, eno od glavnih vlog v Lepi Vidi in Remyju. Ta leta so bili v Ljubljani koreografi dr. **Neubauer, Pino in Pia Mlakar, Iko Otrin**. V Ljubljani sem odplesal pet in pol sezon. Tako se je končalo vaše Ljubljansko obdobje.

Kdaj in kako pa ste prišli v Zagreb?

- Kot solist Ljubljanskega baletnega ansambla sem v Stockholm in Malmoe moral z avionom poleteti iz Zagreba. Tam sem uspešno opravil avdicijo in ob vrnitvi nazaj v Zagreb sem vskočil v vlogo kralja v baletu Bahantice, ker se je prvi plesalec poškodoval. V HNK so me nagovorili, in to brez avdicije, naj

ostanem v Zagrebu. Član baletnega ansambla sem postal v sezoni 1960/61.

Kot solist ste v Zagrebu vse do upokojitve leta 1988 odplesali celoten baletni repertoar?

- Moje glavne vloge so bile v popularnih baletnih predstavah kot na primer Heloti v koreografiji Pina in Pie Mlakar, Človek pod ogleдалom v koreografiji Sonje Kastl in Nevenke Biđin, Napuštena Ivica Sertića, Pulcinella, Licitarsko srce (Horvat), Žar ptica, Sedem smrtnih grehov v koreografiji Milka Šparembleka, Don Kihot, Labodje jezero, Trnuljčica, Remy, Romeo in Julija, Pepelka, Vrag na vasi, Giselle, da naštejemo samo najpomembnejše balette.

V 28 let dolgi karieri na deskah HNK ste ple-

sali z mnogimi tokratnimi primabalerinami.

- Največ sem nastopal s **Sonjo Kastl, Nevenko Biđin, Vesno Butorac, Đurđico Ludvig, Majo Bezjak** in soprogo **Mileno Leben**. Ves čas svoje kariere ste se izpopolnjevali ter precej tudi gostovali? - Izpopolnjeval sem se in plesal v Parizu, 11 sezon sem odhajal v Italijo kot solist v skupini **Karle Fraci**. Gostoval sem po vsej Italiji. Pet let sem hodil na tri mesece v Avstrijo na Bodenski festival kot plesalec in asistent slavnemu **Vaclawu Orlikovskemu**.

Vendar v karieri niste bili samo plesalec?

- Že v drugi polovici kariere sem postal baletni mojster in asistent priznanim koreografom, kot so že imenovani V. Orlikovsky, Milko Šparemblek, Parlič in Ivica Sertić.

Po upokojitvi ste še imeli stike z matičnim gledališčem?

- Upokojil sem se leta 1988. Kariero sem sklenil s predstavo Vrag na vasi. Ta predstava me je tudi usodno popeljala v svet baleta. Po upokojitvi sem še dve leti deloval kot baletni mojster. V drami HNK sem bil še nekaj časa koreograf scenskega gibanja. Od leta 1991 sem le še gledalec in "kritik" kolegom. Spremljam vse predstave, ki jih je danes na žalost manj kot v času mojega delovanja. V Zagrebu je tradicionalno veliko zanimanje gledalcev za baletne predstave in za vse predstave se išče karta več. Posebno te dni, ko je na programu slavna Bajadera, prvič v celoti predstavljena zagrebški publikli.

Gospod Leben, hvala za pogovor. Vabim vas, da po dolgih letih spet pridete v naš Slovenski dom, čeprav pri nas ni več slavnega "plesnjaka". Poleg tega ste se v življenju verjetno dosti naplesali. Pri nas dobite kupico dobrega vina in veselo druženje z rojaki.

Polona Jurinić

z nekoliko manjšim prometom postavili stvari kar dobro. In danes, predvsem zaradi te naše trše politike (dobra zavarovanja terjatev, bančne garancije, hipoteke, avansna plačila), s hrvaško nelikvidnostjo nimamo prevelikih težav.

Pred nekaj meseci je hrvaška vlada sprejela spremembe pravilnika o cestnem prevozu nevarnih snovi. S tem se je razvila nekakšna naftna vojna med Slovenijo in Hrvaško. Kako ste to občutili v Petro-lu?

- Določb, ki se nanašajo na tranzit, nismo občutili, saj se s prevozom niti ne ukvarjamo; predvsem obskrbujemo hrvaški trg. Občutimo pa težave, ki so se pojavile na mejnih prehodih, kjer se je povečal nadzor. Povečal se je tudi čas opravljanja carinskih formalnosti, s tem pa so se zvišali stroški.

S kakšnim poslovnim rezultatom ste končali leto 2001?

- Leto 2001 je Petrol končal pozitivno in sicer z nekim minimalnim dobičkom 50.000 evrov. Poleg tega smo tudi pokrili določene izgube iz preteklih let, tako da so naši rezultati boljši.

Petrolovi načrti za prihodnost na Hrvaškem?

- Glavni cilj je nadaljnja širitev maloprodajne mreže. Načrtujemo širitev na 15 bencinskih črpalk v letošnjem letu, do leta 2005 načrtujemo do 35 bencinskih črpalk, dolgoročni plan do leta 2010 pa je 60 do 70 bencinskih črpalk. Petrol si želi okrog 10 odstotkov tržnega deleža Hrvaške v prodaji naftnih derivatov. Za Petrol je bi bilo zanimivo tudi povezovanje z Ino, ki ima dobro razvito trgovino in trg ter seveda obilo znanja pri pridobivanju in črpanju surove nafte in plina, tako da se obe podjetji lepo dopolnjujeta. Petrol ima ogromno znanja v organiziranju maloprodaje, kar bi Ina zelo potrebovala.

Pogosto obiščete tudi Slovenski dom. Kako se tam počutite, berete Novi odmev?

- Slovenski dom obiščem ob raznih prazniki. S predsednikom doma že dolgo sodelujeva, saj sem na Hrvaškem že devet let. Spremljam vaše dejavnosti, kolikor je seveda v moji moči. Berem tudi Novi odmev in se tako dodatno seznanjam z dogajanjem v Slovenskem domu.

Tanja Bernard

KAJ JE NOVEGA V SLOVENSKO- HRVAŠKIH ODNOSIH

Novigrad - Okrog 200 hrvaških ribičev je 12. marca protestiralo proti začetku uveljavljanja maloobmejnega sporazuma med Slovenijo in Hrvaško. Nasprotujejo tistemu delu sporazuma, ki lov v hrvaškem morju dovoljuje tudi 25 slovenskim ribičem na leto.

Ljubljana - Slovenski in hrvaški strokovnjaki so 18. marca ponovno skušali rešiti naftno krizo, nastalo zaradi hrvaškega pravilnika o cestnem prevozu nevarnih snovi. Hrvaška stran je napovedala določene spremembe predpisov, vendar ni natančno napovedala, za kaj gre. Slovenska stran, ki je vztrajala pri odpravi spornih ukrepov, je Hrvaški predložila svojo listo zahtev in spisek dokazil o kršenih dvostranskih in mednarodnih sporazumih.

Zagreb/Ljubljana - 18. marca sta Slovenija in Hrvaška začeli izvajati sporazum o maloobmejnem prometu in sodelovanju med državama. Na podlagi sporazuma bodo lahko obmejne občine na liberalnejši način urejale sodelovanje na gospodarskem in prometnem področju. Upravne enote na maloobmejnem območju so začele izdajati obmejne prepustnice in kmetijske vložke.

Trst - Sodišče v Trstu je 19. marca zavrnilo zahtevo odvetnikov oškodovanih hrvaških varčevalcev nekdanje zagrebške podružnice Ljubljanske banke za zajetje milijona in pol evrov kapitala tržaške podružnice te banke.

Zagreb - 22. marca je bil na Hrvaškem slovenski minister za delo **Vlado Dimovski**. S hrvaškim kolegom **Davorkom Vidovićem** sta se pogovarjala o pravicah delovnih invalidov in izplačilu pokojnin tistim slovenskim upokojencem, ki so bili zaposleni na Hrvaškem. Minister Vidović je ob-

ljubil, da bodo na Hrvaškem skrajšal rok za pridobitev delovnih dovoljenj.

Ženeva - Slovenski pogajalci so 22. marca pred Svetom za trgovino z blagom Svetovne trgovinske organizacije predstavili spor s Hrvaško glede cestnega prevoza nafte. Svet ni sprejel nobenih odločitev, je pa državi pozval, naj spor rešita dvostransko.

Ljubljana - 10. aprila je bil na ministrstvu za zunanje zadeve tretji sestanek Skupnega odbora za delitev diplomatsko-konzularnih predstavništev nekdanje SFRJ. Države naslednice so končale popis objektov, ki si jih bodo razdelile.

Zagreb - Hrvaški poslanci so 26. aprila z 58 glasovi za in 25 proti sporazum o Jedrski elektrarni Krško poslali v drugo branje. Od vlade premierja **Račana** zahtevajo nekatera dodatna pojasnila o skladiščenju radioaktivnih odpadkov ter o škodi, ki naj bi jo Slovenija povzročila Hrvaški s prekinitvijo dobave električne energije. Večina poslancev sporazumu nasprotuje, nekateri pa so se zavzeli celo za prodajo hrvaškega dela nuklearke.

Zagreb - 28. aprila je Društvo slovensko-hrvaškega prijateljstva Kolpa-Vinica obiskalo hrvaškega predsednika **Stipeta Mesića**. Privrili so kratek kulturno - umetniški program, kasneje pa v spremstvu zagrebške županje **Vlaste Pavić** obiskali tudi Mercator center Zagreb.

Zagreb - Hrvaško zunanje ministrstvo je 6. maja v obvestilu zapisalo, da se Hrvaška ne želi dokončno odreči mednarodni arbitraži kot možni poti za rešitev vprašanja meje med državama.

Zagreb - Slovenija in Hrvaška tudi po tretjem krogu pogovorov o sporni uredbi glede cestnega prevoza nafte 8. maja nista našli skupnega jezika. Slovenska stran je Hrvaški predlagala, naj za prevoz nafte odpre še koridor od mejnih prehodov Rupe oziroma Pasjaka do Reke. Hrvaški strokovnjaki so obljubili, da bodo o slovenskih zahtevah obvestili vlado.

Zagreb - Slovenski in hrvaški gospodarstveniki so 9. maja v muzeju za umetnost in obrt predstavili poslovni klub ter priročnik o tem, kako poslovati s Hrvaško oziroma Slovenijo. Predstavitve so se udeležili številni gospodarstveniki in tudi nekateri slovenski in hrvaški politiki.

Ljubljana - Slovenska vlada je na seji 10. maja potrdila predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o Jedrski elektrarni Krško. Proti ratifikaciji so glasovali trije ministri iz Slovenske ljudske stranke.

Zagreb - Predsednik Državnega zbora **Borut Pahor** se je 11. maja, zadnji dan konference predsednikov parlamentov evropskih držav, ločeno srečal s predsednikom sabora **Zlatkom Tomčičem**. Tomčič je predlagal, naj parlamenta obeh držav istočasno ratificirata sporazum o Nuklearni elektrarni Krško.

Bruselj - Na sekretariatu za energetske listine so 14. maja na zahtevo Slovenije obravnavali vprašanje hrvaških ukrepov glede cestnega prevoza nafte. Slovensko ministrstvo za okolje od sekretariata pričakuje pomoč pri reševanju nastale situacije, do Hrvaške pa, da uradno prekliče sporni ukrep.

Zagreb - Poslanski klub Hrvaške kmečke stranke je 16. maja predlagal, naj Hrvaška svoj del nuklearke podari Sloveniji. V kmečki stranki menijo, da bi skladiščenje radioaktivnih odpadkov in stroški razgradnje elektrarne stali več od izgradnje nove hidroelektrarne.

Ljubljana - Slovensko zunanje ministrstvo je 23. maja Hrvaški poslalo dve protestni noti, v katerih je protestiralo zaradi hrvaškega školjčiča v Piranskem zalivu in podelitve koncesije za raziskovanje nafte in plina v severnem Jadranu hrvaški naftni družbi Ina.

Zagreb - Hrvaško je 22. maja obiskal načelnik Generalštaba slovenske vojske **Ladislav Lipič**. Srečal se je z obrambnim ministrom **Jozom Radošem**, predsednico saborskega odbora za notranjo

politico **Đurđo Adlešić**, predsednikom **Stipom Mesićem**, obiskal pa je tudi enote Hrvaške vojske v Varaždinu.

Split - Hrvaški minister za kulturo dr. **Antun Vujić** in njego-

va slovenska kolegica **Andrea Rihter** sta 22. maja podpisala program kulturnega sodelovanja med državama za prihodnja tri leta. Program vključuje gostovanja slovenskih in hrvaških umetnikov,

sodelovanje v izdajateljstvu in srečanja književnikov obeh držav.

Zagreb - Hrvaško zunanje ministrstvo je 24. maja v odgovoru na slovenski protestni noti zapisalo, da kot edino razmejitev v Piranskem zalivu trenutno upoštevajo črto sredine. Ponovili so svoje stališče, da parafirani sporazum o skupni državni meji ni pravno obvezujoč dokument.

Brdo pri Kranju - Predsednik **Milan Kučan** se je ob koncu srednjeevropskega vrha 1. junija sestal tudi s hrvaškim predsednikom Stipetom Mesićem, ki je pred tem poudaril, da je bilo parafiranje sporazuma o meji preuranjeno. Kučan se s tem ni strinjal. Pred srečanjem pa je zgodil tudi manjši diplomatski incident, ko se urada obeh predsednikov nista mogla dogovoriti o dnevu bilateralnega srečanja Kučana in Mesića.

Reka - Člani mešane podkomisije za ribištvo v okviru sporazuma o obmejnem prometu med Slovenijo in Hrvaško na sestanku 3. junija niso dosegli dogovora o izgledu dovoljenj za ribolov v maloobmejnem pasu. Reševanje tega vprašanja je prepuščeno arbitraži stalne mešane komisije, ki naj bi odločila tudi o tem, ali morajo slovenski ribiči Hrvaški prijaviti svoj ulov.

Ljubljana - Slovenski zunanji minister **Dimitrij Rupel** je 5. junija v pismu hrvaškemu kolegu **Toninu Piculi** izrazil pričakovanje v skladu z ugotovitvami s sestanka z ministrom Piculo v Ljubljani, da se vladi še naprej zavzemata za uresničitev, torej podpis in ratifikacijo, sporazuma o meji. Ministr

Piculi je predlagal sestanek, da bi skupaj pretehtala, kako bi lahko v času, ki prihaja, sprožila novo pobudo za dolgoročno sodelovanje med državama.

Zagreb - Združenje nekaj hrvaških državljanov je 7. junija na 16-ih mestih v Zagrebu začelo zbirati podpise za referendum o zaprtju Jedrske elektrarne Krško. V peticiji zahtevajo, naj sabor ne ratificira sporazuma o nuklearki. Denar namenjen obnovi in razgradnji nuklearke naj se uporabi za gradnjo alterantivnih virov električne energije, zahtevajo pa tudi, naj Slovenija Hrvaški povrne škodo, storjeno zaradi prenehanja dobavljanja električne energije.

Ljubljana - Odbor Državnega zbora za mednarodne odnose je 7. junija z večino glasov podprl predlog zakona o ratifikaciji sporazuma o Jedrski elektrarni Krško. Slovenski parlament naj bi o zakonu glasoval še junija.

Ljubljana - Slovenski in hrvaški minister za kmetijstvo **Franc But** in **Božidar Pankretić** sta 8. maja govorila o kvotah za kmetijsko-živilske izdelke. Dogovorila naj bi se, da se od prihodnjega leta naprej kvote delijo na isti način, harmonizirano, in sicer do konca meseca januarja.

Ljubljana - Slovenski premier **Janez Drnovšek** je 7. junija v pismu povabil hrvaškega kolego **Ivico Račana** na obisk v Slovenijo. Ob tem je opozoril na zastoj pri uresničevanju lani doseženih dogovorov o odprtih vprašanjih med državama in izrazil pričakovanje, da nadaljnjeta z reševanjem problemov s trendom in tempom, ki sta ga začrtala v tem mandatu.

T.B.

LUKSUZNI SOKOL OSTAJA DOMA

Bitka za predsedniški stolček bo v Sloveniji napeta kot še nikoli v dvanajstih letih slovenske parlamentarne demokracije, saj je doslej vedno prepričljivo slavil **Milan Kučan**, ki se jeseni odpravlja v politični pokoj. Nekdanjemu guvernerju Narodne banke Slovenije **Francetu Arharju** se je med predsedniškimi kandidati namreč pridružil premier **Janez Drnovšek**. Po desetih letih vodenja vlade se je odločil, da poskuša osvojiti položaj, ki politiku zagotavlja lažje delo z manj stresa. Drnovšek se je sicer z obiska v ZDA, kjer se je med drugim sestal s predsednikom

Georgem W. Bushem, vrnil z pozitivnimi novicami o svojem zdravju, ki da se je stabiliziralo. Tudi Milanu Kučana so zdravniki odstranili ledvični kamen brez posebnih komplikacij, tako da se je predsednik že dan po odhodu iz bolnišnice udeležil pohoda po poteh okupirane Ljubljane.

Kdo bo vodil vlado po Drnovšku, za zdaj ni znano, saj se morajo najprej urediti odnosi v njegovi stranki LDS. Največjo črno piko si je premier med volivci prislužil, ker je vlada sklenila

pogodbo za nakup luksuznega letala falcon (sokol). Ker bi stal 35 milijonov dolarjev plus DDV, je javnost ostro nasprotovala nakupu, zato si je oblast premislila. No, vladni funkcionarji vendarle ne bodo ostali brez letala, saj že načrtujejo nakup skromnejšega, za petino cenejšega plovila. Poleg tega so javne finance že tako ali tako v rdečih številkah, zaradi česar opozicija na čelu s predsednikom SDS **Janezom Janšo** zahteva takojšen odstop vlade in izredne volitve. Po drugi strani bo državna blagajna imela iz leta v leto več stroškov zaradi vojske. Večje naložbe v oborožene sile zahteva tako Nato, v katerega naj bi bila Slovenija povabljen že jeseni, kakor popolnoma profesionalizacija Slovenske vojske do leta 2004. Mnogi mladi naborniki, ki bi morali služiti domovini, vendar so se z vsemi močmi izogibali vojaški dolžnosti, imajo razlog za slavlje, saj bo vojaški rok ukinjen, toda kot davko-

plačevalci bodo morali plačevati več za obrambo dežele.

V Sloveniji ni razsipna samo država, saj ne varčujejo niti v organizacijah, ki se ukvarjajo s

človekoljubno dejavnostjo, kot je pomoč revežem in drugim socialno ogroženim. Mediji so razkrili, da je Rdeči križ Slovenije (RKS) svojim vodilnim uslužbencem izplačeval milijonske plače, višje od mesečnega zaslužka predsednika države. Generalni sekretar RKS **Mirko Jelenič** je moral odstopiti, toda najuglednejši humanitarni organizaciji so naredili nepopravljivo škodo, saj so javnost in aktivisti na terenu upravičeno ogorčeni zaradi pogoltnosti vodstva.

IVAN SNOJ

ROKOMETNI JANEZ

Ko je leta 1994 Slovenski dom zajel nov polet in ko smo zbirali nove člane, sem se spomnil svojega starega znanca, pred 2. svetovno vojno člana našega društva, znanega športnika **Ivana Snoja**. Poklical sem ga, se mu predstavil in pripomnil, da ga kličem iz društva Slovenski dom. Spomnil se me je in takoj v slovenščini povedal nekaj spominov na druženje v društvu in s Slovenci pri cerkvi na svetem Roku. Na vprašanje, ali bi obnovil članstvo v društvu, je veselo potrdil. Takrat mi je tudi povedal, da je zaradi bolezni izgubil nogo in dodal, da bo že nekako prišel v društvo, ali pa jaz k njemu in da se bova že dogovorila. Na žalost do drugega pogovora ni prišlo. Septembra je bilo na dežurni strani v časopisu objavljeno: Umro je Ivan Snój.

SREDNJEŠOLSKO IGRIŠČE

Kdo je bil Ivan Snój? V dveh besedah so ga imenovali Rokometni Janez. Da bi poleg njegovih športnih uspehov, ki so zapisani in shranjeni v Hrvaškem športnem muzeju, o Snójju izvedel še kaj več, sem obiskal njegovo soprogo. Sprejela me je zelo prisrčno.

Ivan se je rodil v Zagrebu, 13. oktobra leta 1923 očetu Ivanu in materi Julijani, roj. Jelen. Oče je bil doma iz Dragomlja - svoj čas v zadnji hišni številki Ljubljane, pozneje pa v prvi hišni številki Domžal. Zato je Ivan, čeprav rojen v Zagrebu, vedno poudarjal, da je Slovenec. Zaradi tega so mu tudi dodali drugo ime Janez, po katerem je bil najbolj znan. Leta 1942 je v plesni šoli Jakšič spoznal **Frančiško (Faniko) Hanžek**, rojeno v Rajhenburgu (današnji Brestanici). Družila sta se, obiskovala slovensko društvo, kje je Ivan znal zaiigrati na harmoniko, dar svojega očeta iz otroških leti. Leta 1950 sta se poročila, že naslednje leto pa se jima je rodil sin, ki sta ga tradicionalno poimenovala **Ivan**. To družinsko tradicijo je na koncu prekinil sin Ivan in svojemu sinu dal ime **Danijel** (danes študent prava). Mlajši vnuk **Ivor** je danes še dijak.

Tako sem kramljal z gospo Faniko, ki mi je pokazala cel kup starih spominskih slik iz Snojevega življenja. Ko sem brskal po slikah, sem našel (meni tako poznan način fotografiranja) sliko zmagovalnega rokometnega moštva s tekmovanja na Srednješkem igrišču, v katerem je bil Ivan Snój. Ugotovil sem, da sem Ivana poznal tudi s tega igrišča. In ravno tu se je začela njegova rokometna življenska pot. Kot igralca, učitelja, trenerja, selektorja in kapetana državne reprezentance, selektorja reprezentace sveta, mednarodnega sodnika, svetovalca državne rokometne zveze, strokovnega sodelavca, novinarja in predavatelja.

SELEKTOR - SVETOVNI REKORDER

Po maturi leta 1943 in vojaštvu v 2. svetovni vojni je diplomiral na Višji šoli za fizično kulturo v Zagrebu. Poučeval je telesno vzgojo na Srednji tehnični šoli in IV. gimnaziji. Postal je profesionalni tajnik in trener Rokometne sekcije SD Milicionar, da bi kasneje prevzel naloge selektorja, trenerja, strokovnega sodelavca v Republiškem komiteju za fizično kulturno in svetovalca Rokometne zveze Jugoslavije. Kot selektor in trener državne rokometne reprezentance je kar šest

tkrat sodeloval na olimpijskih igrah. Iz Muenchena je leta 1972 prinesel zlato olimpijsko medaljo. Pod njegovim vodstvom je bila državna reprezentanca dvakrat tretja na svetovnem prvenstvu, leta 1970 v Franciji in leta 1974 v DR Nemčiji, dvakrat prva na Mediteranskih igrah, v Tunisu leta 1967 in Alžiru leta 1975 in večkrat prva na pomembnih mednarodnih rokometnih turnirjih po Evropi. Leta 1977 je z mladinsko reprezentanco osvojil tretje mesto na svetovnem prvenstvu na Švedskem. Ko je leta 1951 začel svojo selektorsko kariero, je bil najmlajši selektor državnih reprezentanc na svetu. To dolžnost je opravljal kar 27 let, kar predstavlja svojevrstni svetovni rekord. Ko so ga ob neki priložnosti vprašali, do kdaj misli opravljati to nalogo, je odgovoril: "Dokler me ne razrešijo." Da ve, da je že dolgočasen, da ga mnogi ne trpijo, številni mislijo, da so boljši od njega. Dodal je, da se za ta položaj ne bori, ampak samo profesionalno opravlja svojo dolžnost. Med deli z vsakim, žolč golta sam. Ivan Snój je namreč živel po svojem načelu: rokomet zanj ni bil profesionalni šport. Tiste, ki so zaradi denarja odhajali igrati v tujino, Snój ni več vabil v reprezentanco

MEDNARODNI UGLED

Bil je zelo aktiven tudi kot novinar. Sodeloval je v časopisih Borba, Polet (Ljubljana), Sportske novice (Zagreb), Rukomet (Varaždin). Objavil je več kot 700 prispevkov o rokometu. Njegovi teksti so bili objavljene tudi v strokovnem časopisu Nemške rokometne zveze Deutsche Handball (Berlin) ter v strokovnem časopisu Italijanske rokometne zveze (Rim). Bil je eden od ustanoviteljev in organizatorjev seminarja trenerjev Jugoslovanske šole rokometu, ki je delovala na mednarodni ravni od leta 1958 do leta 1986. Na teh seminarjih so sodelovali rokometni strokovnjaki iz vsega sveta, njih 6520 iz 54 držav Evrope, Afrike, Azije in Severne Amerike. Predaval je znanim trenerjem na Norveškem, Švedskem, v Izraelu in na Japonskem. V obdobju od 1976 do 1984 je bil član mednarodne Trenerske in metodološke komisije IHF, od leta 1984 do 1992 pa celo njen podpredsednik. Od leta 1975 do 1991 je bil skupaj z Ioanom Kunst-Ghermanescuom osemkrat selektor Svetovne reprezentance Mednarodne rokometne federacije. V letih 1992 in 1993 je bil predsednik Mednarodne komisije Hrvaške rokometne zveze. Za svoje športno delovanje je dobil številne nagrade, med njimi tudi Trofejo Zveze za fizično kulturo Hrvaške (1975).

ČRNE PLATNICE

Iz kronike njegovih športnih uspehov je razvidno, da je prepotoval ves svet, vse celine, razen Avstralijo, za katero je znal dejati, da v rokometu še ni dovolj razvita. Izračunal je, da je vsako leto na potovanjih povprečno preživel 210 dni, torej več kot polovico leta. Od vse povsod je nosil spominčke, posebej vneto pa je zbiral značke. Zbral jih je kar 5200. Vse skupaj je zapisoval v zvezek s črnimi platnicami. Če si ga vprašal nekaj o rokometu, je znal reči: počakaj malo, prelistal svoj zvezek in odgovor je bil tu. Za vsak rokometni podatek je veljal slogan "Vprašaj Janeza". Na žalost ta slogan ne velja več. Huda bolezen nam ga je vzela 10. septembra leta 1994.

Ko sem se poslovil od njegove soproge in se ji opravičil za nadlegovanje, je odgovorila: "Lepo je, da se je nekdo spomnil mojega Janeza." Dodal sem: "Našega Janeza".

Silvin Jerman

IZROČITEV DONACIJE 2002 ZA OSREDNJO KNJIŽNICO SLOVENCEV

22. april je svetovni dan knjige in hkrati tudi dan slovenske knjige, s številnimi knjižnimi razstavami in prireditvami v slovenskih knjižnicah. Ob tem pomembnem datumu smo v Osrednji knjižnici Slovencev sprejeli povabilo Knjižnice "Mirana Jarca" iz Novega Mesta na slavnostno izročitev letošnje slovenske donacije namenjene Knjižnici v Karlovcu. Organizator prireditve je bila občina Novo mesto. Denar za nakup knjig je podarilo slovensko Ministrstvo za kulturo.

Po razgledu novo zgrajenih prostorov novomeške knjižnice smo obiskali staro novomeško jedro in si ogledali kulturne znamenitosti, med drugim tudi rojstno hišo znanega umetnika **Božidarja Jakca**. Osrednja prireditev je potekala v Dolenjskem muzeju. Začela se je z nastopom novomeškega ženskega pevskega zbora, nadaljevala pa s pogovorom v živo z literarno gostjo **Manco Košir**. Sledilo je slavnostno izročilo letošnje donacije za našo knjižnico. Knjige nam je izročil župan občine Novo mesto **dr. Anton Starc**, sprejel pa karlovški župan **Božo Joha**. V ozračju kulture, dobre volje in gostoljubja smo se dogovorili za prihodnje srečanje Novo-meščanov in Karlovčanov, v mesecu knjige, jeseni v Karlovcu.

Osrednja knjižnica Slovencev na Hrvaškem je bila na podlagi odločitve NSK ustanovljena leta 1993 pri knjižnici "Ivana Gorana Kovačiča" v Karlovcu. Knjižnica "IGK" je takrat že imela začetni fond slovenske zbirke. Kasneje ga je obogatila in to v glavnem ob donacijah slovenskega Ministrstva za kulturo, Odrprtega društva za RS ter knjižnice "Mirana Jarca" v Novem mestu. Fond ima trenutno več kot 5000 knjig, večinoma novejših izdaj, to je literature, objavljene od leta 1993. Tu so referentna ali študijska zbirka (enciklopedije, slovarji, leksikoni, vodniki, monografije), strokovne knjige iz vseh področij znanosti (psihologija, religija, politika, ekologija, družbene vede, naravoslovne vede, vsa področja umetnosti, šport, domoznanstvo, zgodovina in podobno), slovensko leposlovje, pa tudi ameriško, angleško, nemško, romansko, skandinavsko, slovansko in drugo v slovenskih prevodih, mladinska in otroška literatura, knjige za majhne otroke, slikanice, nekaj fonda pa je tudi v elektronski obliki. Glede na to, da je naš knjižni fond namenjen Slovincem na področju cele Hrvaške, kot tudi vsem tistim, ki berejo v slovenskem jeziku in se zanimajo za slovensko literaturo in kulturo, je ena temeljnih nalog naše knjižnice posredovati literaturo na podlagi knjižnične izposoje predvsem slovenskim društvom na Hrvaškem. Po dogovoru s predstavniki društev v Zagrebu, Splitu, Šibeniku in na Reki urejamo dostavo knjižnega fonda na uporabo društvom, tako da slovenska knjiga lahko najde pot do svojih uporabnikov vsepovsod po Hrvaški. *Dubravka Hren*

KULTURNI DROBTINICI

VANKOV SLOVENSKI PRIJATELJ

Aprila je bila v Galeriji Klovičevi dvori odprta retrospektivna razstava velikega hrvaškega slikarja **Maksimilijana Josipa Vanke**. Hrvaški Van Gogh M. J. Vanka se je rodil v Zagrebu leta 1889. Bil je sirota, njegova mati je bila najverjetneje Elizabeta iz plemiške družine Von Fuerstenberg, oče pa češki grof Zu Salmm iz Prage. Zapuščenega otroka je v svoje dom sprejela zagorska kmetica **Dora Jugova** iz Kupljenovega. Ime si je izbral sam: Vanka, t.j. tisti, ki je bil vržen iz hiše. Skrivnost svojega porekla je zaupal svojemu najboljšemu prijatelju **Louisu Adamiču**, ameriškem piscu slovenskega rodu, ki je o njegovem

otročtvu napisal roman *Zibelka življenja*. Vanka je zadnjih 30 let svojega življenja preživel v Ameriki, njegovo življenje pa se je končalo skrivnostno, v Tihem oceanu ob mehiški obali leta 1963.

ZAČETNIK SLOVENSKE GRAFIČNE ŠOLE

Slovenski slikar **Saša Aleksander Šantel** se je rodil 25. marca 1889. Na Dunaju je obiskoval Šolo za umetno obrt in akademijo ter zraven študiral muzikologijo. Po učiteljevanju na Dunaju je poučeval v Koprju, Pazinu in Sušaku ter na državni obrtni šoli v Ljubljani, kjer je umrl leta 1945. Leta 1903 je skupina dunajskih študentov ustanovila umetniško društvo Vesna. Člani so bili **Hinko Smrekar**, **Maksim Gaspari**, **Guido Bizolla** in Saša Šantel. Program: ustvariti pristno slovensko umetnost brez tujih vplivov, ki naj raste iz ljudskih korenin. Motivika naj izhaja iz domačega okolja - slovenski človek v slovenski krajini. S. Šantel je bil zmeren realist in prizadeven ilustrator, predvsem pa pionir Slovenske moderne grafike in začetnik Slovenske grafične šole. *Polona Jurinič*

OTHELLO

29. aprila je v Hrvaškem narodnem gledališču gostovala drama Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane s tragedijo "Othello". Kot Othello, plemeniti Maur v službi Beneške države se nam je predstavil znani slovenski igralec **Jernej Šugman**. Predstava me je zelo prevzela, tako tudi vrhunsko izbrana

igralska ekipa. V drugače enostavni scenografiji me je presenetila voda, po kateri so hodili igralci. Kljub temu, da se scena skozi vso predstavo ni spremenjala, to ni motilo. Vsako dejanje za sebe je bilo izredno dinamično, tragično in vzburljivo. Igralci so nam lepo prikazali, kako ljubosumje lahko uniči prav vse, tudi najbolj iskreno in čisto stvar v življenju kot je ljubezen. *Irena Šonc*

KULTURNA DOGAJANJA

RAZSTAVA SREDNJEVROPSKE UMETNOSTI

- 6. marca je bila v Galeriji Gradec odprta razstava Umetnost na območju Srednje Evrope, ki sta jo financirali podjetji Siemens in Bank Austria Creditanstalt Gruppe. Bank Austria je v letu dni odkupila 2500 del, Siemens pa 400. Za pripravo razstave, ki je že gostovala na Dunaju, v Slovaški Trnavi in Mariboru, je skrbela dunajska galerija Ernst Higl, ki je izbrala dela dvanajstih mladih likovnih umetnikov iz Avstrije, Slovaške, Hrvaške in Slovenije. Vrednost tega projekta je pomoč mladim umetnikom pri njihovi uveljavitvi, odkupu del in štipendiranju.

UMRL FOTOGRAF MITJA KOMAN

- 6. marca je v Zagrebu v 67. letu umrl hrvaški fotograf **Mitja Koman**. Koman se je rodil v Velikem Podlogu v Sloveniji. Grafično šolo je končal v Ljubljani. Od leta 1955 do 1985 je bil urednik fotografije v Grafičnem zavodu, pozneje pa je bil umetniški fotograf v Leksikografskem zavodu M. Krleža. Ilustriral je več kot 250 knjig (Krškova skulptura, Šibenska katedrala), monografij (Krstvo Hegedušič, Celestin Medović, Josip Seissel) in katalogov. Razstavljal je v Zagrebu, Sisku, Splitu, Parizu in Ljubljani. Bil je član ULUPUH-a, predsednik fotokluba Zagreb ter dolgoletni sodelavec Fotoslužbe Hrvaškega državnega arhiva. Pokopan je na Mirogoju.

ŠAL ZA ZALJUBLJENE ZORANA PREDINA

- Po posebno toplem sprejemu zahtevne publike ljubljanskega Cankarjevega doma je 10. marca slovenski kantavtor **Zoran Predin** svoj tradicionalni koncert v slovo od Valentinovega, imenovan Šal za zaljubljen, prvič pred-

stavil tudi na najekskluzivnejši hrvaški glasbeni sceni, v dvorani Lisinski. Še kot vodja mariborske rock družine Lačni Franz je Predin vspostavil čvrsto spono s hrvaško publiko, ki jo je v svojem kasnejšem samostojnem delu učvrstil s sodelovanjem z vodilnimi protagonisti hrvaške avtorske scene, med njimi z **A. Dedićem**, **B. Petrovićem**, Pamim valjkom in **J. Lisac**. Za zagrebški nastop je izbral eminentne sodelavce. Ob spremljevalni skupini Adijo pamet sta to svečanost dopolnila Godalni kvartet pod vodstvom **Saše Olenjuka** in močni Akademski zbor Tone Tomšič. Ta izjemen glasbeni užitek je bil ponujen v okviru meddržavne kulturne razmenjave.

SLOVENIJA OBNOVILA CERKEV V OBROVCU

- Tridnevni obisk slovenske ministrice za kulturo Andreje Rihter na Hrvaškem se je začel 18. marca s srečanjem s hrvaškim kolegom **Antonom Vujićem** ter ogledom Metropolitanske knjižnice v Hrvaškem državnem arhivu. Kot je znano, knjižnica Zagrebške nadškofije hrani Valvazorjevo zbirko, ki si jo je nedavno ogledal tudi slovenski predsednik **Milan Kučan**. Ministrice sta po Metropolitani popeljala ravnatelj **HDA Josip Kolanović** in voditelj knjižnice **Vladimir Magić**, rektor cerkve Sv. Katarine. Drugi dan je ministrice obiskala številne kulturne objekte v zadrski okolici, ki so bila močno poškodovana v domovinski vojni. Bila je navzoča na odprtju v vojni porušene in

požgane cerkve svetega Josipa v Obrovcu, ki so jo obnovili z denarjem slovenske vlade. V Sloveniji so izdelali projektno dokumentacijo za obnovo, pri obnovi objekta in opreme pa so sodelovali tudi slovenski restavratorji. Vrednost slovenske donacije znaša 50 milijonov tolarjev.

TRIO ORLANDO V SPLITU

- 18. marca je glasbeni ponedeljek v HNK Split postal prisrčno srečanje dolgo ločenih prijateljev: po desetih letih so prvič kot Trio Orlando skupaj igrali **Tonko Ninić** na violini, **Vladimir Krpan** na klavirju in naš **Andrej Petrač** na violončelu. V tej sestavi so prvič nastopili na Dubrovniških poletnih igrah pred petnajstimi leti. Na sporedu so bila dela Haydna, D. Pejačević, Mendelssohna, Piazzole in Mozarta.

GOSTOVANJE SNG LJUBLJANA NA REKI

- 22. marca je v HNK Ivana pl. Zajca na Reki gostovalo SNG Ljubljana z Beckettovo predstavo Čakajoč na Godota. Režiser

SPRINGTIME JAZZ FEVER 2002

- V petnajstih dneh petnajst odličnih koncertov devetih različnih jazz ansamblov z vseh strani sveta - to je telegrafski opis letošnjega Springtime jazz fevera. 6. aprila so na zadnjem koncertu **Boška Petrovića** nastopili češki flvtist in saksofonist **Jiri Stivin**, slovenski kitarist **Primož Grašič**, zagrebški basist **Mario Mavrin** in avstrijski bobnar **Philip Kopmaier**. Za to priložnost so se poimenovali Happy reunion. Predzadnji je na letošnji "vročici" 24. aprila nastopil dobro znan slovenski New swing quartet, ki že več kot 30 let izvaja repertoar pravega črnega spirituala in gospela v

Dušan Jovanović je za to predstavo leta 2000 dobil Borštnikovo nagrado za najboljšo režijo, igralca **Bojan Emeršič** in **Jernej Šugman** pa sta to nagrado prejela za vlogi Estragona in Posze. Na malem scenemskem prostoru, velikem komaj nekaj metrov, se odvija drama štirih oseb, ki čakajo na režiteve iz bivanjske tesnobe.

prepoznavih aranžmajih skladateljsko - producerskega tandema **Oto Pestner - Tomaz Kozlevčar**. Tudi tokrat je kvartet podal atmosfero in občutek izvirnega gospela. K temu je prispevala tudi spremljevalna skupina - Primož Grašič na kitari, **Blaž Jurjevič** na klavirju in **Ratko Divjak** na bobnih. 18. aprila je v Lisinskem nastopil tudi ansambel Greentown jazz band iz Slovenije, ki letos praznuje 20. obletnico delovanja. Šest glasbenikov - **Borut Bučar**,

klarinet, **Tomaž Grintar**, trobenta, **Peter Hudobivnik**, trombon, **Silvester Stingl**, klavir, **Ladislav Rebrek**, kontrabas in **Sadi Sadi-ković**, bobni - z ljubeznijo neguje dixieland in swing. Visoka umetniška raven in specifičen stil sta jih popeljala na gostovanje po Ameriki in celi Evropi. Izdali so že dvajset zgoščenk.

ERO SPET NA TEM SVETU

- Najslavnejša opera **Jakova Gotovca** je bila po štirih letih ponovno na sceni HNK (16., 18. in 20. aprila). Po treh uvodnih petelinjih kikirikanjih z vrha kope sena

je prišel Ero, ki ga je publika sprejela z velikim zanimanjem in očitnim veseljem. Navdušili so duhovita režija **Krešimira Dolenciča** in enostavna scenografija s senom, mlinom, dvema prekrasnima lipancema, rdečimi lectovimi srčki in dukati z neba. Vse to je očaralo gledalce, poslušalce pa je prevzel **Janez Lotrič**, najbolj avtentični tolmač te peklenko težke vloge, ki jo samo on lahko premeta z neizmerno energijo. Tako se je v obnovljenem Eru večkrat prelomil iskreni Bravo. Vesela glasbena zgodba na libreto **Milana Begovića** osvoji vse nove generacije gledalcev. Predstava 16. aprila je bila 619. po vrsti od prazvedbe leta 1935.

MARKO KRAVOS V ITALIJANSKEM KULTURNEM CENTRU

V ZAGREBU

- 18. aprila so bili v Italijanskem kulturnem centru v Zagrebu predstavljeni štirje pesniki iz Trsta: **Roberto Dedeno**, **Franco Facchini**, **Claudio Grisancich** in naš stari znanec **Marko Kravos**. Vsi pesniki so predstavili svojo poezijo v italijanskem jeziku, Marko Kravos je eno svojo pesem prebral v slovenščini in v hrvaškem prevodu.

SVEČANO S

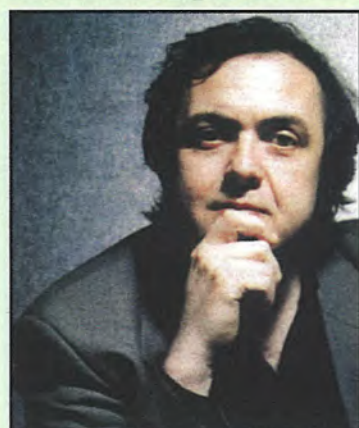
PAPANDOPULOM

- Ob 50. letnici Koncertne direkcije Zagreb je 23. aprila na

svečanem koncertu nastopil Slovenski komorni zbor, ki ga vodi dr. **Cuderman**. Koncert pod taktirko maestra **Vladimira Kranjčevića** je bil v celoti posvečen **Borisu Papandopulu**. Na sporedu sta bili deli **Dodolica**,

Narodni obred za sopran, klavir in ženski zbor ter Opoldanska simfonija za soliste, recitatorja in mešani zbor na stihe M. Krleže. To je bila obenem tudi prazvedba tega dela iz leta 1980. To delo je tudi objavljeno na zgoščenki v izdanju Cantusa.

MATJAŽ POČIVAVŠEK V GALERIJU FORUM

- 24. aprila je bila v Galeriji Foruma odprta razstava kiparja **Matjaža Počivavška**. Umetnik obvladuje vse klasične kiparske materiale od lesa in kamna do bron in železa. Svojo monumetalno ambicijo, svojo željo za ustvarjanjem javnih plastik je največkrat uresničil v železni plastiki. Železo je material, ki mu predstavlja največji izziv in ki od umetnika zahteva najintenzivnejši angažman. Pristop je podoben kot pri obdelavi bron, masivno železo govori z enakim jezikom kot bron. Govori o neznani lepoti železnih površin: o sledih korozije, hlajenju, o brutalni teži mase. V Galeriji Forum je predstavil 9 del iz bron. Matjaž Počivavšek je rojen Ljubljčan (1955). Leta 1978 je diplomiral na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je leta 1980 končal tudi specializacijo. Postdiplomski študij je končal leta 1981 v New Yorku na New York Studio School. Od leta 1996 predava na ljubljanski akademiji. Živi in dela v Ljubljani in Parizu.

KONCERT SIMFONIČNEGA ORKESTRA AKADEMIJE ZA GLASBO V LJUBLJANI

- Atraktivni akademski ciklus koncertov Glasbene akademije v sodelovanju s Koncertno dvorano Lisinski je 28. aprila povabil na gostovanje Simfonični orkester Akademije za glasbo v Ljubljani. Na žalost je bilo publike zelo malo. Pod mentorstvom prof. **Cirila Škerjanca**, **Vasilija Melnikova** in **Alojza Zupana** je orkester precizno in s tonsko lepoto obvladal zahteven program pod vodstvom Marka Letonje, umetniškega ravnatelja Slovenske filharmonije. Na programu so bila dela Uroša Kreka, P.I. Čajkovskega in D. Šošakovića, s solistom violončelistom **Jako Stadlerjem**, nadarjenim študentom tretjega leta Akademije, na katero je bil sprejet že s 15. leti.

VELIKI IN MALI GLASBENIKI

- 7. maja so se v Gliptoteki

HAZU začeli Dnevi kitare, ki potekajo že 15 let zapored. Trajali so do 12. maja. Ideja teh Dnevov je zbrati čim več kitaristov in jim omogočiti napredek na visoki profesionalni ravni skozi samostojne nastope, s poslušanjem koncertov vrhunskih umetnikov ter sodelovanjem na seminarjih in srečanjih s kitaristi iz Hrvaške in tujine. Med številnimi nastopajočimi je bil tudi kitaristični kvartet Amarcord iz Ljubljane.

MAJSKA DOGAJANJA MESTA ZAGREBA

- V sklopu majskih dogajanj mesta Zagreb se je 10. maja odvijala Revija avtorskih gledališč - amaterske izvedbe v Centru mladih Ribnjak. Kot gost je nastopila gledališka družina Osnovne šole T. Čufanja iz Maribora s predstavo M. Marinkovića V senci.

INVENTURA

EVROPSKE KRATKE ZGODBE

- 20. maja se je začel Prvi festival kratke zgodbe v organizaciji Naklade MD. Prvi gosti na otvoritvi Festivala so bili Norvežan Gryten, Poljaka Kuczok in Nowacki, Madžara Lukač in Kukorelli ter Slovenca **Andrej Blatnik** in **Mitja Čander**. Naklada MD je tudi izdajatelj Antologije evropske kratke zgodbe. Cilj festivala je bil, da bi v živo mrežo povezali pisce, izdajatelje in bralce ter jim z okroglimi mizami, srečaji in prevajalskimi delavnicami približali tako hrvaško kot evropsko kulturo.

GOSTOVANJA

- 22. aprila je v Koncertni dvorani Lisinski zagrebški filharmoniji dirigiral **Marko Letonja**. Na sporedu so bila dela Popandopula in Beethovna. Kot solist je nastopil pianist P. Burmester. 10. maja je Zagrebški filharmoniji, prav tako v KD Lisinski, kot gost dirigiral **Uroš Lajovic**. Na sporedu so bila dela Mozarta, Glucka, Gosseca, Gretrija in Haydna. Kot solistka je nastopila mezzosopranistka G. Theisen.

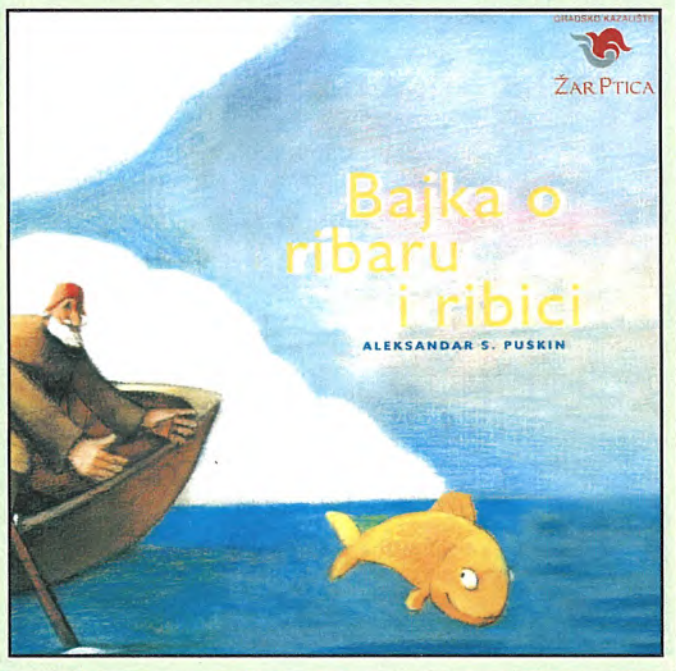
Kulturne dogodke spremljala *Polona Jurinić*

KAKO JE ROBERT PROGOVORIO HRVATSKI?

Prije nekoliko godina, u izvedbi predstave "Fedra" u Teatru ITD, zagrebačka se publika po prvi puta susrela sa slovenskim glumcem **Robertom Waltlom**. Ljubitelji lutkarskih predstava, dolaskom na međunarodni festival u Ljubljani, zatekli su Waltla u ulozi selektora, a uskoro i kao izvođača, redatelja i direktora nevelikog kazališta lutaka nazvanog "Mini teatar" sa sjedištem na Ljubljanskom Starom gradu. Ono što je, međutim, prilično "uzdrimalo" poštovaoce književne baštine, bila je činjenica da je Robert Waltl u suradnji s likovnom umjetnicom **Ivom Matijom Bitangom** iz Zagreba, napravio izvanrednu predstavu prema romanu Ivane Brlić Mažuranić "Čudnovate zgode šegrta Hlapića". U isto vrijeme, dok je "slovenski" Hlapić bio besprijeokoran u očuvanje spisateljičina duha i lutkarskoj izvedbi, čak u dva zagrebačka kazališta - Zagrebačkom kazalištu lutaka i "Trešnji" - predstave o Hlapiću su bile ... otužne.

No, Waltlov je Hlapić progovorio hrvatski na izvedbi u Gradskom kazalištu "Žar ptica" - u potpunosti prenesen iz slovenske varijante, kulturni lik našeg djetinjstva, krenuo je hrvatskim pozornicama, jer Waltl je pravi histrion - kazalište nije zgrada nego glumac! Prepoznavši u Robertu Waltlu "svog čovjeka", ravnateljica kazališta "Žar ptica" **Marija Sekelez**, prepustila mu je slijedeću predstavu i on je odabrao Puškinov tekst "Bajka o ribaru i ribici", čija je premijera bila u drugoj polovici travnja. Udruživši se ponovo sa zagrebačkim likovnim umjetnicima Ivom Matijom Bitangom i **Leom Vukelićem**, te splitskim skladateljem **Draganom Lukićem**, Waltl je osmislio sjajnu predstavu u kojoj se izmjenjuju humorni otkloni, bajkoviti prizori i duboki humanizam. Nesretnog ribara glumi **Enes Kišević**, pohlepnu mu ženu, po prvi puta u predstavi namijenjenu djeci, Ana Karić, Zlatnu ribicu razigrana **Maja Kovač**, a sve ostalo stasit **Aleksandar Antić**. Predstava je doživjela nepodijeljene simpatije publike i kritike i definitivno uvrstila Roberta Waltla u hrvatski kazališni zemljopis.

Olga Vujović

TREĆI GOSTIČEVI DANI

Suradnjom Kulturnog društva Jože Gostič Homec, ljubljanske i zagrebačke opere pri nacionalnim kazališnim kućama, već treći puta početkom ožujka obilježeni su "Gostičevi dani", glazbeno-emitivna manifestacija na kojoj tzv. mlade pjevačke snage pokazuju svoje potencijale.

Opera zagrebačkog Hrvatskog narodnog kazališta izvela je operu M.P. Musorgskog "Boris Godunov", a opera ljubljanskog Slovenskog narodnog gledališča Verdijevog "Trubadura", no centralni je događaj, kao i svakog puta, bilo događanje u Gostičevu Homcu: sveta misa. U crkvi Marijinog rođenja, na čijim je orguljama **Jože Gostič** tako rado svirao i na čijim je misama pjevao jednako zanosno kao vjernik i glazbenik, svi koji su ga imali sreće slušati kao i oni koji su o njemu slušali, s istinskom su ljubavlju mislili na tog izuzetnog pjevača. Tome su svakako doprinijeli nadahnuti ljubljanski biskup **Alojz Uran** i komorni zbor pod vodstvom maestra **Mirka Cudermana**. Za razliku od prethodnih godina, popodnevni svečani koncert hrvatskih i slovenskih opernih solista nije bio u crkvi, već u prelijepoj dvorani Kulturnog doma France Bernik u Domžalama. **Nina Cosseto** uz glasovir je pratila nastupe **Cecilije Car**, **Miljenke Grđan**, **Martine Tomčić**, **Luciana Batinića**, **Ozrena Bilušića**, **Davora Radića** i **Nikše Radovanovića**, dok je **Olena Boljubaš** pratila **Branka Robinšaka** i **Slavka Savinšeka** (najavljeni **Simona Krajnc** i **Tvrtko Stipičić** nisu nastupili).

Bio je to doista lijep koncert, budući smo imali prilike čuti neke već dobro poznate, ali i mlade dolazeće operne snage. Šteta je, međutim, da su slovenski izvođači bili u tako malom broju, jer i ono što smo čuli, pokazuje izuzetnu kvalitetu. I jedna mala zanimljivost - čuši ariju Manrica iz 3. čina Verdijevog "Trubadura" u izvedbi tenora **Branka Robinšaka** snimljenu tijekom izvedbe u Domžalama, jedan je glazbeni kritičar komentirao "Odakle ova Gostičeva snimka?!". Do godine u Homcu!

Olga Vujović

ŠTUDIRAJTE SLOVENŠČINO

Ko pokliče gospod Jerman, takrat vem, da mi ni pomoči. Da bom vikend preživela v družbi z mislijo na naš jezikovni kotic. Da je že spet skrajni čas, da pripravim nekaj za Novi odmev. Ker pa na žalost do mene ni prišlo nobeno od pisem bralcev, ki bi želeli, da se v koticih lotimo kakšnega konkretnega jezikovnega problema, s katerim se spopada v vsakdanjiku, sem spet prepuščena lastnim odločitvam. In ker me trenutno zelo okupira sestavljanje testov in razni izpiti s študenti, sem morala krepko razmišljati, o čem jezikoslovnem bi pisala tokrat. Pa mi po navdih ni bilo treba seči prav daleč.

Mogoče kdo med vami še ne ve, da lahko v Zagrebu diplomirate iz slovenščine. Da. Prav ste prebrali. Študenti, ki so se prvi vpisali na smer slavistika in si za študijski program izbrali slovenščino, so letos že v četrtem letniku in, če jim bo sreča mila, bodo čez eno leto diplomirali. Tako imamo študente slovenščine že v vseh letnikih in ni jih tako malo. Nekje okoli 70. Kar lepa številka, kajne? No, da ne bom preveč okolišila, odločila sem se, da vam v tokratnem "druženju" predstavim eno od njih, ki so si izbrali slovenščino za svoj bodoči poklic, saj se vam je ob mojem pisanju prav gotovo iztrgal začuden vprašujoč izdih: "Kdo pa sredi Zagreba študira slovenščino?" **Matea Hotujac** je študentka tretjega letnika, ki se je pred slabim mesec dni vrnila iz Ljubljane, kjer je bila na študentski študiju, in sedaj v divjem tempu hiti izpitnim rokom naproti. Pogovarjali sva se v sredo zgodaj zjutraj na fakulteti, ko se je delovni dan, v katerem je Matea čakalo še veliko obveznosti, šele dobro rodil.

Matea, kako se je rodila tvoja ljubezen do slovenščine?

- Pravzaprav zelo preprosto in brez velikega hrupa. Že ko sem prvič prišla na predavanje iz slovenske književnosti in nam je profesor prebral neko besedilo v slovenščini in začel predavati o Prešernu, se mi je njegovo pripovedovanje zdelo nekaj posebnega. Pomislila sem, da je povsem normalno, da imajo Nemci Goetheja, ker je to velika država, ker govori nemščino veliko ljudi. Da pa je nekdo tako genialen pesnik v jeziku, ki velja za majhen jezik, to pa se mi je zdelo zelo zanimivo. Potem pa sem se odločila, da bom za prvo seminarsko nalogo primerjala slovensko in hrvaško himno. S tem se še ni nihče ukvarjal, zato mi je to pomenilo velik izziv. Seminarska predstavitev je bila uspešna in takrat sem se prav zares zaljubila v slovensko literaturo. Ko pa sem naslednje leto prebirala slovensko otroško književnost in spoznala ustvarjanje Lojzeta Kovačiča, sem se dokončno odločila, da je slovenska literatura nekaj, s čimer se želim zares ukvarjati.

Ali je slovenščina za nekoga, ki mu je materni jezik hrvaščina, težka?

- Ja, mislim, da je. Zato ker obstaja v obeh jezikih veliko podobnosti in to je past, v katero se ujamemo. Ker jezik že na začetku učenja precej razumemo, zelo nas spominja na naše kajkavsko narečje, se nam zdi, da že kar vemo, kako je prav. Kakšen samoglasnik gor ali dol, saj ni velike razlike. Potem seveda dvojina, ker je v našem jezikovnem sistemu nimamo in je zanj težko pridobiti avtomatizem. Pa mesto naglasa, v primeru ko obstajajo v hrvaškem in slovenskem jeziku enake besede, na primer vodič oz. vodič. Takrat se torej moramo naučiti samo, na katerem zlogu je beseda naglašena, ker njene lastnosti in njen pomen poznamo že iz materne jezika. Pri govorjenju oz. branju pa se rado zgodi, da je "pogtegnem" po naše, ne pa po slovensko.

Kaj zate po treh letih učenja v jeziku predstavlja še vedno trd oreh?

- Kot se že prej omenila, dvojina, besedni red, ta mi še zdaj dela sive lase, mesto naglasa ...

Kako lahko pride hrvaški študent na študij v Slovenijo?

- Prek štipendije, seveda. (smeh) Obstajata dva načina. Ena je štipendija, ki nam omogoča dvo- ali tritedensko udeležbo na vsakoletnem julijemskem Seminarju slovenskega jezika, literature in kulture, na katerem potekajo dejavnosti učenja, poslušanja predavanj in seznanjanja s kulturnimi, umetnostno zgodovinskimi, entološkimi značilnostmi Slovenije. Druga pa je štipendija Cepus, ki jo moraš izkoristiti med študijskim le-

tom in tako se potem udeležuješ predavanj, ki sicer potekajo celo leto za študente slovenistike. Da bi jo pridobil, se moraš najprej prijaviti, potem potrebuješ malce sreče, dobre ocene, podporo profesorjev in, seveda, imeti velik interes.

Ali si med bivanjem v Ljubljani opazila kakšne bistvene razlike med načinom študija, programi, izvedbo ... v Ljubljani in Zagrebu?

- Razlika je ogromna, ker imate na matični univerzi celoten program, kot pri nas obstaja na študiju hrvaščine. Saj veste, študentje lahko poslušajo predavanja o dialektih, starejši hrvaški književnosti, stilistiki, hrvaškem knjižnem jeziku, medtem ko je pri nas program bolj osnoven. Jezikovne vaje in literatura. Najprej se moramo sploh naučiti jezika, da bi se potem lahko ukvarjali tudi z njegovimi višjimi ravninami: pravopisom, frazeologijo, dialektologijo. Mislim, da bi bilo potrebno zajeti v predavanja tudi celotne preglede, npr. slovenske književnosti, ne pa se le omejiti na posamezne teme, probleme, kar je sicer na sploh značilno za akademski nivo.

Kako pa je na predavanjih? V stikih med profesorji in študenti? Kakšni smo Slovenci oz. slovenski študentje?

- Na žalost v Sloveniji ni tradicije, da bi kdo kaj spraševal med "poukom". Z vprašanji za profesorja se pride k njemu na govorilne ure. Ko sem slovenske znance spraševala, zakaj ne sprašujejo, so me začudeno gledali, da to ni normalno, da niso vajeni komunikacije. Na primer, ko je bilo govora o novem slovenskem pravopisu in je profesorica vprašala neko študentko, kakšno je njeno mnenje o njem, je le-ta odgovorila, da je vse povedal že Toporišič. Ni imela svojega mnenja. V teh dveh mesecih sem dobila vtis, da so premalo aktivni, da se ne vključijo, če obstaja kakšen problem, njihova dilema. Mogoče je takšno obnašanje posledica tega, da si profesorju-strokovnjaku ne upajo v čem oporekati. V Zagrebu je to drugače. Tudi če se profesor ne strinja z mojim mnenjem, je navada in moja pravica, da ga povem. Študentje se bolj oglašajo, čeprav so tudi tu razlike. Na primer na fonetiki, ki jo tudi študiram in ki je eksaktna znanost, je tega manj, tam ni strinjanja, nestrinjanja. Na slavistiki je tega več, ker je jezik živ, ker je književnost živa.

Kakšno pa je študentsko življenje v Ljubljani v primerjavi z Zagrebom?

- Ker sem sicer iz Zagreba in tudi v času študija stanujem doma, sem v Ljubljani doživela pravo študentsko življenje v študentskem domu. Dobila sem občutek, da so študentje tam med sabo zelo povezani - v Zagrebu se družimo predvsem Zagrebčani med sabo, tako kot v Ljubljani Ljubljanci. Slovenski študentje imajo veliko možnosti za delo in zaslužek prek študentskega servisa in veliko jih dela. Prav tako obstaja študentska organizacija ŠOU, v sklopu katere se lahko ukvarjaš z veliko stvarmi, obiskuješ različne tečaje po ne visokih cenah, to mi je bilo zelo všeč. Moja ljubljanska cimra je šla na tečaj šivanja hlač za okoli 100 kun in zdaj vsem šiva hlače. V Ljubljani se tudi vsi vozijo s kolesi, česar sem se nalezla tudi sama. Sploh pa so vsi zelo prijazni, vzeli so me za "svojo", nikomur se ni zdelo nič posebnega, da prihajam iz Zagreba.

Kaj pa prihodnost? Kakšne perspektive ima slovenist na Hrvaškem? Jih sploh ima?

- Zdi se mi, da bo za nas iz leta v leto več možnosti. Sodelovanje med državama se krepi, potrebni bodo prevajalci različnih specializacij. Ljudje, še posebej zdravstveni delavci, bi se radi zaposlili v Sloveniji, potrebujejo učitelje slovenskega jezika. Mogoče se bo slovenščina zaradi potreb gospodarstva začela poučevati tudi v kateri od šol za tuje jezike. Jaz bi rada v prihodnosti prevajala slovensko literaturo, ker je izjemna in jo je potrebno predstaviti širši publiki.

In še čisto za konec. Imaš kakšno slovensko besedo, ki ti je še posebej pri srcu?

- Moje "priljubljene" besede so malce nevsakdanje, nekateri bodo rekli, da sem si izbrala same takšne, ki nimajo svojega pomena, jaz pa mislim, da so vseeno pomembne in so mi res všeč in to so na primer besedice: pravzaprav, itak, kakorkoli že. Na žalost sem se pa navzela tudi navade slovenskega pogovornega jezika in kar naprej govorim ful.

Mateja Tirgušek

ŠTO ZNAMO O ZDRAVLJU

Obično se sa pojavom tegoba ili bolesti po prvi puta zapitamo o svom zdravstvenom stanju i počinjemo o tome intenzivno razmišljati. Zdravlje kao i sve na ovom svijetu traži skrb i pozornost. U našoj genskoj šifri, koju dobijemo rođenjem, zapisane su sve predvidive zdravstvene pojedinosti kao npr. dužina života. Da li ćemo doživjeti onu starost koja nam je dana našim genom ovisi o puno čimbenika. No na neke čimbenike sasvim sigurno možemo djelovati kako bi nam tijelo bilo sposobno da izdrži teret iznad sedme decenije života. To je više od 60 godina. Namjera nam je da vas o tim čimbenicima informiramo.

Zdrava prehrana, puno kretanja i vježbanja te pravilan fizički i psihički odmor, uz izbjegavanje stresnih situacija, sasvim sigurno će imati pozitivne učinke. Uz to je itekako važan intelektualni trening, od nastavka radom, do čitanja i drugih društvenih aktivnosti, pa tako i u Slovenskom domu. Vrlo je važno znati pet rizičnih čimbenika koji nesumnjivo utječu kako na zdravlje, zdravstveni status, tako i na očekivano doživljenje svakog pojedinca.

Rizični čimbenici su: povišen krvni tlak, povećana koncentracija masti u krvi, šećerna bolest, prekomjerna debljina i nikotin.

POVIŠEN KRVNI TLAK je jedna od najčešćih manifestacija u ljudima iznad 50 godina. Djeluje krajnje nepovoljno na krvne žile svih kalibara i uzrok je najčešćih tragičnih manifestacija kao što su infarkt srčanog mišića ili moždani udar sa posljedičnim invaliditetom ili smrtnim ishodom. Među uzrocima bolesti i smrti kardiovaskularne bolesti zauzimaju prvo mjesto sa preko 52%. Rano otkriven povišen krvni tlak uz redovno uzimanje lijeka i pravilnu prehranu, prevenira komplikacije i omogućuje kvalitetan i dug život.

POVIŠENA KONCENTRACIJA MASTI U KRVU je posljedica nepravilne prehrane (previše masnoće) ili manje količine bijelog mesa, ribe, povrća, a izaziva promjene na krvnim žilama stvarajući plakove, a time smanjuje elasticitet ili sužava lumen žile do potpunog začepjenja. Stoga je to pojava koja zajedno sa povišenim krvnim tlakom stvara sve uvjete za ozbiljne zdravstvene poteškoće (ateroskleroza).

ŠEĆERNA BOLEST, iako može nastati kao posljedica stresa (ratni uvjeti i sl.), ipak dolazi kao nasljeđena sklonost, ali i kod oštećenja gušterače (alkohol, premasna hrana) i debljine. Bolest je značajna po svojim komplikacijama ili posljedicama koje uzrokuje, ako se nedisciplinirano liječi, kao što su

bubrežne tegobe, slabost vida, poremećaji cirkulacije uz česte amputacije nogu, poglavito kod pušača. Na vrijeme otkrivena bolest uz pravilno liječenje i discipliniranu dijetu, omogućava dug i kvalitetan život.

DEBLJINA: svaka kilaža od 15 kg iznad idealne sasvim sigurno nepovoljno utječe na zdravstveno stanje. U predebelih ljudi česte su pojave šećerne bolesti, teški oblici degenerativnih promjena na zglobovima, naročito nogu, slabljenje srčanog rada, visok tlak, otežano kretanje i obavljanje redovnih poslova i drugo. Sve je na vama i vašoj vagi!

NIKOTIN / PUŠENJE direktno utječe na zdravlje prvenstveno djelujući negativno na respiratorni sustav i krvne žile. Troškovi koji se izdvajaju za liječenje posljedica pušenja su enormni, a postotak umrlih od pušenja je vrlo velik. Od kroničnih respiratornih bolesti kao što je pušački bronhitis i sl., do pojave karcinoma bronha zbog djelovanja 3,4 - benzopirena, karcinogene supstance u nikotinu. Nema nikakva razloga da pušite, jer pušenjem također uzglašavate zdravlje okoline, a ne samo sebe!

Iz svega narečenog sasvim je razvidno da svaki od nas može djelovati na rizične faktore po zdravlje, te time omogućiti sebi zdrav

život, te mogućnost da u zrelih godinama, tj. iznad 50 i više živimo pun život sa očekivanim doživljenjem daleko iznad 75 godina. Stoga bi svaki pojedinac koji drži do sebe i svog tijela morao učiniti: sistematski pregled svake 2 godine nakon 50 g. života; pravilna prehrana, sa malo masti, forsiranjem bijelog mesa i ribe, puno povrća, maslinovo ulje ili bilo

koje biljno; u slučaju šećerne bolesti ili bilo koje druge strogo se pridržavati liječničkih uputa i aktivno se boriti protiv tegoba; sasvim sigurno ne pušiti!; umjereno uživanje alkohola; najmanje 1 sat dnevno vježbati ili se rekreirati na način koji Vam najbolje odgovara; izbjegavati stresne situacije; izbjegavati patološku debljinu. Tko na svoj život polaže, taj se često važe! Ako nas vaga upozori na preveliku težinu, potrebno je pribjeći dijete te dozvoliti najviše cca 10 kg iznad idealne težine.

Na nasljedne faktore nitko ne može bitnije utjecati za sada (budućnost je genska terapija) no sasvim sigurno možemo utjecati na naš način života, utjecaj okoline i odabir onog što karakterizira zdravi način života. Ako se pravilno hranimo, svakodnevno rekreiramo, ne pušimo i svake dvije godine napravimo sistematski pregled (pregled, RTG pluća, laboratorijski nalaz krvi i mokraće) stvorit ćemo uvjete za kvalitetan život u dobi iznad 50 godina pa do duboke starosti. U sljedećim zapisima informirati ćemo vas na jednostavni način o najčešćih 10 bolesti, njihovom prepoznavanju, prevenciji i liječenju. Ako vas nešto zanima, napišite, pitajte, ODMEV će vam odgovoriti. Srdačan pozdrav. prim.dr. Peter Brinar

ZDRAVLJNE RASTLINE V PREHRANI

(2. DEL)

RUMENI DREN - njevogi plodovi vsebujejo vitamin C, česlovine, organske kisline in železo. Zavretek iz posušenih plodov je dobro sredstvo zoper drisko. Zelo okusen je sok iz svežih drenulj, posebno dobra pa je marmelada.

MARMELADA IZ DRENULJ

Drenulje do mehkega dušimo v majhni količini vode. Nato jih pretlačimo skozi fino sito in odstranimo koščice. Na pol kg mase dodamo četrt kg sladkorja in tako dolgo kuhamo, da se primerno zgosti. Lahko dodamo nastrgano lupino pomaranče ali limone.

DRENOVA KAVA

Koščice, ki so ostale, ko smo delali marmelado, stremo, jedrca opražimo, zmeljemo in uporabimo za pripravo kavnega napitka. Napitek ima poseben, izredno prijeten okus in diši po vaniliji.

NAVADNI GABEZ - Njegova najpomembnejša sestavina je alan-

Starejši listi imajo oster in grenak okus.

ČAJ ZOPER REVMATIČNE TEŽAVE

Deset dni pijemo dvakrat na dan skodelico čaja, ki ga pripravimo iz treh delov koprivnih listov in dveh delov regratove korenine. Zoper klimakterične težave, predvsem zoper motnje v krvnem obtoku in bolečinam v križu pijemo trikrat dnevno skodelico svežega koprivnega soka (koprive sesekljamo, prelijemo s tolikšno količino vode, da jih prekrijemo, pustimo stati četrte ure in nato iztisnemo sok skozi čisto platneno krpo.).

VELIKA KOPRIVA ima veliko mineralnih snovi, posebno železa in magnezija, vitamine A,

B, C in K. Mlade rastline nabiramo vse leto. Kopriva pospešuje nastajanje krvnih teles, čisti kri, pospešuje presnovo, izločanje seča. Krepi telesno odpornost in je neprecenljive vrednosti v prehrani in kozmetiki.

KOPRIVNA JUHA

Potrebujemo 6 dkg masla, srednje debelo čebulo, dva srednje debela krompirja, skodelico grobo sesekljanih prevrelih kopriv, pest ovsenih kosmičev, jušno zelenjavo, dve žlici kisle smetane. Sesekljano čebulo in na kocke narezan krompir prepražimo na maslu, dolijemo vodo in dušimo do mehkega. Dodamo sesekljane koprive, zalijemo z vodo in dodamo jušno zelenjavo (lahko tudi Vegeto). Solimo po okusu. Ko prevre, odstavimo in dodamo smetano.

KOPRIVNA SOLATA

Potrebujemo tri prgišča očiščenih koprivnih listov, tri krompirje, tri stroke česna, sol, olje, poper, kis. Na kose narezan krompir kuhamo četrte ure v slani vodi, dodamo koprive in kuhamo še četrte ure. Odcedimo, ko se ohladi, dodamo sesekljan česen, sol, poper, olje (oljčno) in kis po okusu. Jed lahko pripravimo toplo, brez dodatka kisa.

KOPRIVNO CVRTJE

Zelo mlade koprivne vršičke povaljamo v palačkinem testu in na hitro ocvremo. Cvrtje jemo s solato.

Koprivne liste lahko pripravimo na enak način kot pripravljamo špinačo ali blitvo. Zelo okusen je zavitek s koprivo (namesto špinače).

KORENJE - vsebuje karotene (provitamin A), vitamine B, PP, E. Pomembne so tudi dušikove in fosforjeve spojine. Zaradi pekti-

nov zaustavlja drisko pri otrocih.

KORENČKOVA SOLATA

Nastrgano korenje okisamo z limono. Solata ima veliko biološko vrednost.

KORENČKOVA TORTA

Potrebujemo 5 jajc, 25 dkg sladkorja, 25 dkg mandljev, 25 dkg surovega korenja, 1 limono, jedilno žlico ruma, 5 dkg škroba ali moke, polovico čajne žličke cimeta, ščep soli. Rumenjake in sladkor penasto vmešamo in počasi dodamo zmlete mandlje in naribano korenje, limonin sok, rum in končno še škrob, ki smo mu primešali ci-

met in sol. Nato dodamo sneg iz beljakov. Maso damo v model, ki smo ga namazali s surovim maslom in potresli s škrobom. Pečemo pri zmerni temperaturi približno eno uro.

MARJETICA - olajšuje izkašljevanje, čisti kri, preprečuje vnetja, pospešuje presnovo in celjenje ran, deluje tonično. Nabiramo cvetove in mlade liste. Liste

marjetice operemo, in primešamo še topli krompirjevi solati. Podobno prikuho kot iz špinače lahko napravimo iz enega dela marjetičinih listov, enega dela listov njivskega osata in dveh delov koprivnih listov.

Še veliko rastlin bi lahko uporabili v zdravi kuhinji. V zelenjavne prikuhe ali pa juhe lahko dodamo navadno plahčico, plešec, regrat, trpotec in še in še. Posebno spomladi, ko so polne dragocenih vitaminov, lahko nadomestijo drago zelenjavo, ki je velikokrat polna pesticidov in zaščitnih sredstev, s katerimi ji pomagajo v toplih gredah, da hitro naraste. Kdo se ne spominja štruklov naših babic, ki so jih polnile s pehtranom ali meto, ki so tudi zdravilne rastline. Še bi lahko kramljali o uporabi zdravilnih zelišč v prehrani in odkrivali nove in zanimive recepte iz kuharskih bukev naših babic. Drugič pa nekaj o uporabi zdravilnih zelišč v negi in zdravljenju kože ter pripravi kozmetičnih pripravkov.

Majda Barada, mr. ph.

toin. Prevretek iz korenin in poperek iz listov priporočajo pri alergijah, zlomih, artritisu in zdravljenju kožnih bolezni. Uporabljamo ga za solate in zelenjavne priloge. Liste naberejo tik pred uporabo.

ZAŠTO JOLANDA ČEPLAK VOLI ZAGREB?

Slovenija ima novu, veliku žensku sportsku zvijezdu. Ime joj je **Jolanda Čeplak**, rodom je iz Velenja, nova je svjetska rekorderka u trčanju na 800 metara u dvoranama. Dogodilo se to početkom ožujka ove godine u Beču, na prvenstvu Europe, gdje je Slovenka u sjajnoj utrci pobijedila domaću miljenicu **Stefanie Graf** i pri tome oborila stari svjetski rekord. Bila je prva žena u povijesti koja je u dvorani trčala 800 metara brže od 1 minute i 56 sekundi. Njeno je ime u kratko vrijeme obišlo cijeli sportski svijet, uz mnogo priznanja i divljenja. Mediji su o visokoj i plavokosoj, vrlo skladno građenoj Slovenki pisali danima. Njen manager iz Linza, inače poznati sportski novinar **Robert Wagner**, kazao je kako će "Jola" od sada zarađivati i oko 100.000 eura po sezoni, osobito ako i dalje bude uspješna kao u Beču.

Nakon toga otišla je na trodnevnu turneju po Australiji, pa je i tu nastavila pobjedama i velikim trkama. Grčki atletski savez ponudio je Jolandi Čeplak 400.000 dolara da uzme grčko državljanstvo, preseli u Atenu i nastupi za njihove boje na Olimpijskim igrama 2004. Malo je razmišljala, kolebala se, a onda ipak rekla:

"Ne, ne dolazi u obzir, ostajem u Sloveniji! Meni je i Slovenija dobra. Ako sam kod kuće mogla izrasti u svjetsku rekorderku, mogu i dalje napredovati u svom "dvorištu". Ali, obećala je da će u Grčku odlaziti na pripreme i vježbati s njihovim trkačicama na srednje pruge.

Jolanda Čeplak mlada je 26 godina, a iza nje je već 15 godina bavljenja atletikom. Počela je sa 11 godina u atletskoj školi svog matičnog i do sada jedinog kluba AK Velenje. Trenirao ju je naš dobar znanac i prijatelj **Tomislav Popetru**. Od malih nogu, kao djevojčica i pionirka, kasnije kao juniorka "Jola" je rado dolazila u Zagreb. Zašto? "U Zagrebu sam se uvijek odlično osjećala. Sviđa mi se stadion Mladosti uz Savu, na kojem sam najčešće nastupala. U blizini je bazen, vrlo lijep bazen, u kojem sam se smjela osvježiti nakon teških natjecanja. Često sam dolazila i na kružnu utrku oko Zagrebačkog velesajma u čast međunarodnog Dana žena. I tamo sam pobjeđivala. Tada sam se još zvala Steblovnik. Bila sam članica juniorske reprezentacije nekadašnje Jugoslavije. Imali smo jedan troboj i u Zagrebu, baš na stadionu uz Savu. Od tada se u mom životu mnogo

promijenilo. Udala sam se, promijenila prezime, a nekako u sezoni 2001. zaredali su se moji veliki međunarodni uspjesi. Sazrela sam i stekla životno i sportsko iskustvo. Povezala sam se s međunarodno poznatim managerom i stručnjakom za atletiku Robertom Wagnerom iz Linza. Tada je njegova "pulenka" bila i Grafova, austrijska atletska zvijezda. Isprva su naši odnosi bili izvrsni, ali kada sam je počela ugrožavati, a u Beču, na prvenstvu Europe i pobijedila s novim svjetskim rekordom, ona je "pukla" i kazala o meni nekoliko ružnih riječi. Nisam joj previše zamjerila. Tko gubi, ima se pravo ljutiti."

Svjetski rekord na 800 metara na otvorenom drži Čehoslovakinja **Jarmila Kratochwilova**, a star je više od 20 godina. Jolanda svi pitaju: hoće li uskoro napasti i taj rekord? Na konferenciji za novinare, nedavno u Zagrebu, rekla je kako misli da je za to još prerano i kako bi se takav potihvat eventualno mogao očekivati do Olimpijskih igara 2004. u Ateni. Mogli smo vidjeti da iz naše susjede Jolande zrače samopouzdanje i sigurnost, velika sigurnost. Postala je svjetska atletska zvijezda. Nas to iskreno raduje. *Olga Šikovec-Luncer*

SMUČANJE

V početku marca se je v avstrijskom Flachau končala sezona v alpskem smučanju. **Ivica Kostelić** je z zmagom v slalomu osvojil mali kristalni globus. Solidna sta bila tudi **Mitja Kunc** s sedmim in **Jure Košir** z devetim mestom.

TENIS

Marca sta potekala dva velika ameriška turnirja: v kalifornijskem Indian Wellsu in Miamiu na Floridi. V Kaliforniji sta se v prvem krogu pomerili **Mirjana Lučić** in **Maja Matevžič**. Zmagala je slednja z izvidom 6 : 3, 6 : 4. V drugem krogu na Floridi je bila od Lučićeve boljša **Katarina Srebotnik** s 6 : 2, 6 : 4. V četrtfinalu turnirja v portugalskem Portu je Matevžičeva gladko premagala **Jelenu Koštančič** s 6 : 0, 6 : 4.

KOŠARKA

Ljubljana je gostila najboljši štiri ekipe v takoimenovani Goodyear ligi. V polfinalu sta izvrstno in napeto tekmo odigrali moštvi

novomeške Krke in zagrebške Cibone. V dramatični končnici so bili boljši Dolenjci z izvidom 98 : 93. V finalu je slavila domaća Union Olimpija.

NOGOMET

Konec marca je bila na zagrebškem štadionu v Maksimirju pred 7000 navijači odigrana prijateljska in pripravljalna tekma za svetovno nogometno prvenstvo med reprezentancama Hrvaške in Slovenije. Tekma je bila izredno borbeno, vendar brez pravih priložnosti za zadetke. Tako sta se ekipi na koncu razšli z neoločenim izvidom 0 : 0.

PLAVANJE

Na svetovnem prvenstvu aprila v Moskvi so se izvrstno odrezali tudi slovenski in hrvaški plavalci. **Petar Mankoč** je postal svetovni prvak na 100 metrov mešano, na 200 m mešano je bil drugi. **Marko Strahija** je osvojil srebrno, **Alenka Kejžar** in **Blaž Medvešek** pa bronasto medaljo.

KEGLANJE

Od 20. do 25. maja je bilo svetovno prvenstvo v Osijeku. V ekipnem tekmovanju so svetovni prvaki postali slovenski kegljači. Skupaj s hrvaškimi so osvojili kar šest medalj.

9. marca je na Dunaju umrl znani rokometni trener **Vinko Kandija**, rojen v Trogirju. Poseben pečat je dal slovenskemu ženskemu rokometu kot trener ljubljanskega Krima in selektor slo-

venske rokometne reprezentance. *Rok Jurinić*

SLOVENC I IN HRVATI IZPADLI V PRVEM KROGU

Na 17. nogometnem svetovnem prvenstvu v Južni Koreji in na Japonskem sta nastopili tudi slovenska in hrvaška reprezentanca. Slovenija, ki je v skupini B, se je 2. junija najprej pomerila s favoriti Španijo in tekmo izgubila s 3:1. Strelec za Slovenijo je bil **Cimirotić**. Hrvaška, tretja z zadnjega svetovnega prvenstva, je v prvi tekmi skupine G razočarala, saj je 3. junija proti Mehiki izgubila z 1:0. V drugi tekmi proti Južnoafriški republiki 8. junija je Slovenija ponovno izgubila in sicer z 1:0 ter se tako poslovila od nadaljevanja tekmovanja. Zato pa je presenetila Hrvaška, saj je isti dan v napeti tekmi premagala favorizirano Italijo z 2:1. Hrvaška strelca sta bila **Olić** in **Rapačić**. Slovenija je svojo zadnjo tekmo odigrala 12. junija, ko je proti Paragvaju izgubila s 3:1. Gol za Slovenijo je zabil **Ačimović**. Tudi Hrvaška se je dan kasneje poslovila od svetovnega prvenstva, saj je v tekmi z Ekvadorjem izgubila z 1:0.

OBISK KNJIŽNICE IN MUZEJA V NOVEM MESTU - METROPOLI DOLENJSKE

Za prvi spomladanski izlet smo obiskali Dolenjski muzej in knjižnico "Miran Jarc", dve kulturni ustanovi, kjer smo veliko izvedeli o zgodovini in kulturi tega dela Slovenije. Obe ustanovi sta v starem mestnem jedru Novega mesta.

Najprej smo obiskali muzejski kompleks, ki ga sestavljajo stare stavbe, povezane z novejšimi dozidavami. Pod strokovnim vodstvom prijazne kustosinje smo si ogledali razstavo "Kelti v Novem mestu". Seznanili smo se z arheološkimi najdbami, ki spadajo med najpomembnejše na Slovenskem. Staroselci Kelti in drugi, ki so nekoč živeli v mestu in njegovi širši okolici, so zapustili velike žare, čelade, situle, orožje, posode, okrase in druge uporabne predmete. Ti dokazujejo njihovo iznajdljivost in pestro življenje. Z zanimanjem smo poslušali razlago o najnovejši zgodovini delavskega gibanja in vstaje proti okupatorju v 2. svetovni vojni. Zelo slikovito je predstavljena tudi etnološka zbirka.

Po ogledu muzeja smo se po strmi ulici spustili do stare, sedaj zapuščene stavbe mestne knjižnice. V izpraznjeni stari stavbi je ostal samo trezor z vrednimi starimi knjigami. Ogleдали smo si najzanimivejše: najstarejšo iz leta 1481, Prešernovo knjigo Poezij iz leta 1847 ter številne druge.

Največje presenečenje pa je bila nova stavba knjižnice, ki se z zadnje strani naslanja na staro poslopje. Arhitekt **Marko Mušič** je osmislił posrečeno interpolacijo, tlorisno in funkcionalno komponirano moderno poslopje, ki osvaja obiskovalca že pri samem vhodu v knjižnico. Odpre se mu velik, svetel in topel prostor knjižnice, opremljen z radialno postavljenimi knjižnimi omarami. Knjižnica je urejena po najodobnejših pravilih in sprejme letno po 14.000 izdaj. Ima študijski oddelek s strokovno literaturo, oddelek za odrasle in za mladino ter potujočo knjižnico. **Jadranka Matić Župančič**, ki ni samo izredna knjižničarka temveč tudi pesnikinja in prevajalka iz slovenščine v hrvaščino in obratno, nas je vodila po treh nadstropjih in nam s tem predstavila funkcionalnost knjižnice. Pri odhodu nam je v imenu novomeške knjižnice za našo knjižnico podarila njihovo reprezentativno izdajo **Slavka Gruma**: Dogodek v mestu Gogi in, ob recitiranju verzov **Mirana Jarca**, knjigo o Miranu Jarcu ob stoletnici njegovega rojstva.

Polni novih spoznanj smo z avtobusom krenili do kmetije "Šeruga" na kosilo. Jadranka Župančič nam je po poti recitala dve svoji pesmi, eno v slovenščini in drugo v hrvaščini. Piše namreč pesmi v obeh jezikih. Po kosilu in kratkem oddihu v lepem ambientu kmetije smo se odpravili proti Zagrebu. Spotoma smo se v Kostanjevici ustavili pred mogočnim pročeljem nekdanjega cisterijanskega samostana, ustanovljenega davnega leta 1234. Občudovali smo arkadne hodnike, gotško cerkveno pročelje in urejeno dvorišče ter dele stavbe, namenjene za kulturno dejavnost (Galerija Božidarja Jakca). Na zelenem travniku pred glavnim pročeljem so razstavljene lesene plastike, imenovane po kiparski koloniji Forma viva. Ko smo že bili na poti proti Zagrebu, nas je želja po dobri kavici in kapljici zaustavila v prvi gostilni, nedaleč iz Kostanjevice. Malo smo poseleli, zbrali vtise, pokramljali in se še v Zagrebu veselili obiska naše lepe Dolenjske. *Zlata Jeras-Pohl*

TAKOJ PO NOVI POTNI LIST

Za vse tiste, ki še niste zamenjali svojih starih (modrih) potnih listov, je še kako dobro, da si zapomnite datum - 5. avgust 2002. Takrat bodo namreč stari potni listi prenehali veljati, četudi jim vpisani rok veljavnosti še ni potekel.

Slovenija je nove potne liste za naše državljane začela izdajati že 1. marca lani. Vzrok za to je bila predvsem uskladitev s pravnim redom Evropske unije in z njenimi veljavnimi standardi. Novi potni listi so rdeče barve, enako kot jih imajo vse države EU, in so zato tudi lažje prepoznavni. Imajo 25 zaščitnih elementov, stari pa le 15. Motivi v potnem listu predstavljajo osnovne kulturne in zgodovinske značilnosti Slovenije. Med temeljne motive tako sodi geodetska upodobitev izsekov iz tlorisa Slovenije in motivi iz vaške situle. Izdelujejo ga le pooblaščenca podjetja. Rok veljavnosti je 10 let, za otroke do 4 leta starosti 2 leti, od 4 do 18 leta starosti pa 5 let. Novost je tudi, da ni več mogoče vpisovati otrok v potne liste staršev, ampak mora imeti vsak državljan Republike Slovenije, če potuje v tujino, lasten potni list.

Slovenci, ki stalno živijo v tujini, lahko prošnje za novi potni list vložijo na svojih upravnih enotah v domovini. Ali pa pri diplomatsko-konzularnih predstavništvi v tujini, kjer postopek pridobitve potnega lista traja malo dlje. Če boste novi potni list naročili na slovenskem veleposlaništvu v Zagrebu, boste zanj plačali 640 kun. Če pa prošnjo oddate v Sloveniji, vas bo to stalo okrog 9.000 tolarjev. Naj dodam še to, da je za novi potni list potrebna fotografija 3,5 x 4,5 cm v barvni ali črno-beli tehniki. Pri tem so navodila zelo natančna in morada bi vam bilo najlažje, če se fotografirate v Sloveniji, kjer so z navodili seznanjeni, medtem ko utegneta pri hrvaških fotografih s tem imeti kar nekaj težav. Z novim potnim listom boste brez vizuma lahko potovali po 78 državah sveta.

Število vlog se iz dneva v dan povečuje in nekateri celo ocenjujejo, da bo avgusta, ko se bodo pojavili vsi zamudniki, na novi potni list potrebno čakati tudi do dva meseca. Za Slovence, ki živijo v tujini, je sicer ta rok bistveno krajši. Vendar kljub temu ne čakajte niti dneva več. Takoj pohitite po svoj novi slovenski potni list! *T.B.*

MARIJAN HORN:

DOPUST

*Sonce navsezgodaj vzhaja in z vročino nam nagaja,
z delom se ves dan pečam, čakam svoj dopust zaman.
Vendar, le napoči ura, ko začne dopustna tura,
proti morju že hitim, le zabave si želim.
Vroče sonce žge in peče, ko teran po grlu teče,
po večeru hrepenim, da se malo osvežim.
Godci polke nam igrajo, dolgo v noč miru ne dajo.
Kdaj bo ta dopust minil, da se revež bom spočil?
Dan za dnem počasi teče in težave so vse večje,
vse me grize od soli, to še tuš ne ublaži.
Ne pomaga mi pahljača, več ne prija mi pijača,
še zaspati mi ni moč, ker mi je ležaj prevroč.
Vroče sonce žge in peče, ko teran po grlu teče,
po večeru hrepenim, da se malo osvežim.
Godci polke nam igrajo, dolgo v noč miru ne dajo.
Kdaj bo ta dopust minil, da se revež bom spočil?*

NE POZABIMO SLOVENSKI JEDI

PO DOLENJSKEM, PO KRAJNSKEM ŽE AJDA ZORI

Ajdi so ljudje pripisovali čarodejno moč. Menili so, da bo tistega leta, ko ajda dobro obrodi, rojenih veliko otrok. Ajda vsebuje veliko mineralov, beljakovin in snovi, ki znižujejo raven holesterola v krvi in uravnavajo kislino-bazno ravnovesje v organizmu.

AJDOVA KAŠA V SOLATI

Potrebujemo: 12 dkg ajdove kaše, 6 dcl vode, por, jabolko Solatni preliv: sok ene limone, ščepec sladkorja, sol, gorčica, rdeča paprika, poper, dve žlici olja. Priprava: Kašo kuhamo v vodi, nato jo ohladimo. Por očistimo, narežemo na tanke rezance. Jabolko in svežo rdečo papriko narežemo na kocke. Vse sestavine premešamo in prelijemo s solatnim prelivom.

KUHANI AJDOVI ŠTRUKLJI S SKUTO

Testo: 1 l ajdove moke, 1 l slanega kropa, malo bele moke. Nadev: 1 kg skute, 2 jajci, 4-5 žlic smetane, drobtin po potrebi, 5 dkg surovega masla. Priprava: Moko poparimo in dobro premešamo. Ohlajeno damo na desko, ki jo potresemo z belo moko, testo pregnetemo in razvaljamo na pol centimetra debelo. Namažemo ga z nadevom, potresemo z drobtinami (če je nadev bolj moker), testo tesno zavijemo. Štrukelj zvijemo v zmočen in dobro ožet prtič, potresen z drobtinami. Kuhamo ga pol ure v slanem kropu. Kuhanega razrežemo na rezine, zložimo v skledo in zabelimo z prepraženimi drobtinami. Za nadev pretlačimo skuto, ji dodamo jajci in smetano. Štruklje lahko po želji tudi sladkamo. *Cveta Matko*

PRIMORSKE POMLADNE IN POLETNE JEDI

Brez pretiravanja lahko rečemo, da znajo Primorci v svojo prehrano vključiti skoraj sleherno rastlino ali zel, ki zraste v vrtovih ali travnikih. Kdo ne ve za regrat (v solati, z njoki, zvitki), bezgove cvetove, ocvrte z medom, divje beluše na sto načinov, koprive, pehtran, akacijo itd. Tako je nastala zeliščna frtalja ali zelenjavni narastek.

PREGOVORI

Kdo si želi vrtnico, mora sprejeti tudi trnje.
 Čas lepote vsak dan odtrga en cvet.
 Rajši srce brez besed kot besede brez srca.
 Ljubezen je kot prvi sneg; redkokdaj obstane.
 Dokler lipa cveti, ji ne manjka čebel.
 Ženi se tam, kjer boš imel klobuk obesiti.
 Slabo je v tisti hiši, kjer kokoš poje, petelin pa kokodaka.
 Otroka ni težko roditi, temveč vzgojiti.
 Otrok stopa staršem na prste, odrasel pa na srce.
 Materinska ljubezen se ne stara.
 Še zelen les se vžge, kaj šele star.
 Ljubezen nima oči.
 Mlado drevesce se da zravhati, staro se pa zlomi.

Izbrala Cveta Matko

ZELIŠČNA FRTALJA

Potrebujemo: 4 jajca, moka, mleko, sveža zelišča, maščoba za pečenje, sol. Priprava: jajca razžvrkljamo z mlekom, dodamo sol in moko, da nastane gosta tekoča masa. Zlijemo jo v ponev na vročo maščobo ter potresemo s svežimi sesekljanimi zelišči. Zelišča lahko, če želimo, že prej vmešamo v maso. Maso cvremo v z e l o vroči

maščobi v višnji ponvi, da lepo naraste. Za pripravo frtalje so primerni različni dodatki: regrat, mlada čebulica, koprive, beluši, blitva, špinača (vse sveže in sesekljano). Lahko pa dodamo tudi ocvirke, panceto, pršut ali podobno.

KROMPIRJEVI POLPETI

Potrebujemo: 2-3 olupljena krompirja, 500 g mletega mesa, 1 žlica vinskega kisa, 1 žlica paradižnikove mezge, 1 rahlo stepeno jajce, precej sesekljane drobnjake, 1 veliko sesekljano čebulo, precej petersilja, malo sesekljane špinače ali blitve, 1 žlička origana, malo bazilike, 50 g drobtin, 1/3 skodelice moke, prav toliko olivnega olja, sol in poper po okusu. Namesto mesa lahko uporabimo šunko ali nariban sir. Priprava: V večjo skladi damo nariban krompir, čebulo, meso (naj bo mehko piščančje ali zmleto puranje), kis, paradižnikovo mezgo, moko, razžvrkljano jajce, drobtine, vso zelenjavo, olje. Vse dobro pomešamo in po okusu dodamo sol in poper. Tako pripravljeno zmes pokrijemo in damo v hladilnik za 1 uro ali več. Z žlico oblikujemo podolgovate polpete, jih povaljamo v moki in pečemo v segretem olju z vsake strani približno 5 minut, da porumenijo. Pečene položimo na papir. Postrežemo s solato.

Ivanka Nikčević

NASVETI ZA MLADE GOSPODINJE

Čebula se bo zlato popražila, če ji med praženjem dvakrat ali trikrat prilijete nekaj kapljic vode. Hrenovke med kuhanjem ne bodo razpokale, če jih boste kuhali nad paro. Vode ne solimo na začetku kuhanja, ampak šele ko zavre. Tako prihranimo dve minuti kuhanja. Kadar jajca kuhate za narezek ali solato, dodajte vodi žlico soli. Pri luščenju tako ne bo težav. Paprikaš bo okusnejši in meso bolj sočno, če pri kuhanju dodamo malo limoninega soka in pol žličke sladkorja. Težave pri polaganju krhkega testa v pekač rešite tako, da ga razvaljajte na peki papirju in ga z njim vred položite v pekač. Krompirja ne hranite v hladilniku, ker se pri nizki temperaturi škrob, ki ga ima krompir, spremeni v sladkor.

Ivanka Nikčević

DROBTINICE IZ FILATELIJE

Na prvi dan pomladi je izšla druga letošnja skupina priložnostnih slovenskih poštних znamk. Tri znamke so iz serije Liki iz otroških slikanic. Prikazujejo ilustracije iz Levstikovega Martina Krpana in sicer: Martin Krpan v kovačnici, Krpan na svoji kobilici in Martin Krpan prenaša svojo kobilico. V seriji Fosili je prikazan fosil muhe dlakarice. Posebna znamka je izšla ob 750. obletnici prve omembe mesta Kostanjevica v pisnih virih.

SLOVENIJA

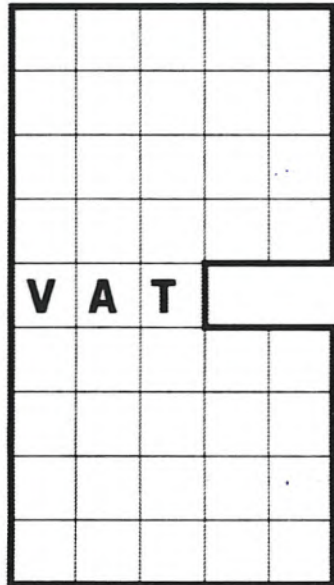
B

Planinsko serijo, ki je začela izhajati leta 1993, sta zaključili dve znamki s prikazom Martuljkove skupine. Ti dve znamki hkrati častita mednarodno leto gora. Na slikah znamk, ki so prikazane v Biltenu, so označene nazivne vrednosti. Na znamkah, ki so v prometu pa so vrednosti označene s črkami: A - oznaka za vrednost poštne za standardizirano pismo v notranjem prometu; B - oznaka za vrednost poštne za prvi težnostni razred v notranjem prometu za nestandardizirano pismo; C - oznaka za vrednost poštne za standardizirano pismo v mednarodnem prometu; D - oznaka za vrednost poštne za nestandardizirano pismo prvega težnostnega razreda v mednarodnem prometu. Tolarske vrednosti so spremenljive.

M. Horn

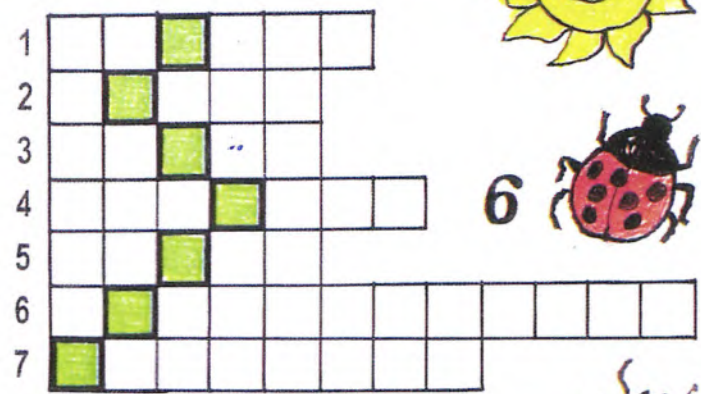
(Povzeto iz Biltena Pošte Slovenije št. 39)

MALA KOMBINACIJSKA

ADRAR, ANGRA, ARRAN, KANEC, NIOPA, ODSEK, ROMKA, VAASA

Navedenih osam besed vpišite v lik vodoravno in sicer tako, da boste dobili besede tudinavpično.

3

1

4

2

7

DRAGI OTROCI!

Kot v vsaki številki tudi tokrat objavljamo eno od risbic naših malih bralcev. Narisala jo je Marta Radonič, vas pa vabimo, da nam pošljete še kakšno svojo

umetniško delo. Z veseljem ga bomo objavili. Za vse tiste, ki se radi ukvarjate z bolj zahtevnimi nalogami, je tu mala kombinacijska križanka. Za konec pa še travniška izpolnjevanca. Oglejte si slike in jih tako, kot so oštevilčene, vnesite v mrežo. V kvadratih boste dobili ime nečesa zelo lepega.

Ali ste vedeli...

Da se ena od varaždinskih ulic imenuje po **Edvardu Kocbeku**, slovenskemu pesniku, politiku, revolucionarju in kasneje političnemu disidentu.

Rodil se je 27. septembra leta 1904 v Svetem Jurju ob Ščavnici. Diplomiral je na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Študiral je v Berlinu ter pogosto obiskoval tudi Pariz, kjer se je družil s francoskimi krščanskimi književniki in misleci. Od leta 1937 do 1941 je v Ljubljani urejeval časopis Dejanje, ki je promoviral krščansko socialistično levico. Osem let je celo predaval francoščino na Varaždinski gimnaziji. Kocbek je bil lirik, pogosto na sami meji mističnega, v življenju pa na strani krščanske etike, socialne pravičnosti in zavesti o Slovencih, kot o narodu kulture, samobitnega jezika in zgodovinske tradicije.

Leta 1941 se je pridružil NOV in iz okupirane Ljubljane odšel v Kočevske gozdove, od tam pa na Dolenjsko in Notranjsko. Bil je eden od ustanoviteljev slovenske Osvobodilne fronte, celo njen podpredsednik. Kot slovenski delegat je sodeloval na zasedanju AVNOJ-a v Jajcu. Bil je prvi jugoslovanski minister za šolstvo, kasneje pa minister za Slovenijo v zvezni vladi. Bil je velik nasprotnik slovenske duhovščine in je takratnemu ljubljanskemu škofu **Gregorju Rožmanu** napisal več pisem, v katerih ga je pozival, naj podpre narodnoosvobodilni boj. Nikdar se ni vključil v zvezo komunistov. Zaradi nestrinjanja s takratnim političnim vrhom je bil iz njega izgnan.

Objavil je novele Strah in pogum, partizanski dnevnik Tovarišija, pesmi Groza. Leta 1964 je dobil Prešernovo nagrado za književnost. O hrvaških partizanih je pisal z veliko simpatije in priznanja. Po vojni se je v Zagrebu srečal z nadškofofom **Alojzijem Stepinčcem**, književnikom **Miroslavom Krležo**, župnikom cerkve Sv. Marka **Svetozarom Rittingom** in drugimi. Prizadeval si je, da bi bile njegove knjige prevedene tudi v hrvaščino. Umril je leta 1977.

Vilko Luncer

www.petrol.si

Zbujamo oko, ki ga predrami lepota umetnosti.
In premikamo meje ustvarjalnosti s podporo odličnosti.

Družba Petrol vsako leto podpira številne kulturno-umetniške dejavnosti.

S posluhom za družbo.

PETROL

Novi odmev izdaja **Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom** iz Zagreba s pomočjo **Ureda za nacionalne manjine Republike Hrvatske** in **Ministrstva zakulturno Republike Slovenije**. Za izdajatelja: **Darko Šonc**. Urednik: **Silvin Jerman**. Uredništvo: **Miroslava Maria Bahun, Marijan Horn, Polona Jurinić, Ivica Kunej, Cvetka Matko, Franc Strašek, Darko Šonc, Peter Žerjavič**. Pregled, priprava in oprema besedil: **Tanja Bernard** in **Ilinka Todorovski**. Oblikovanje in prelom: **Ljudevit Gaj**. Tisk: **FS d.o.o.**, Hrvatske bratske zajednice b.b., Zagreb. Izhaja občasno v slovenskem in hrvaškem jeziku. Naklada: **750 izvodov**. Naslov uredništva: **Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom**, Masarykova 13/I, 10000 Zagreb, telefon/telefaks: 4855 171, e-mail: slovenski-dom@zg.tel.hr; <http://slovenci.hr>